

Slam poetry jako cesta mladé generace k poezii

Bakalářská práce

Studijní program:

B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obory:

Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání

Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání

Autor práce:

Lucie Červená

Vedoucí práce:

Mgr. Michaela Kotenová

Katedra českého jazyka a literatury

Zadání bakalářské práce

Slam poetry jako cesta mladé generace k poezii

Jméno a příjmení: **Lucie Červená**
Osobní číslo: P17000552
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obory: Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
Zadávací katedra: Katedra českého jazyka a literatury
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Zásady pro vypracování:

1. Řídit se organizačními a metodickými doporučeními vedoucí práce.
2. Prostudovat základní odbornou literaturu k tématu. Prostudovat Rámcový vzdělávací program pro gymnázia.
3. Postihnout historii a vznik performativního žánru slam poetry, charakterizovat jeho poetiku.
4. Popsat průběh a pravidla soutěží ve slam poetry.
5. Představit českou slamovou scénu, přední české slamery a jejich texty
6. Charakterizovat didaktický potenciál slam poetry pro výuku literární výchovy na gymnáziu/SŠ.
7. Navrhnout sadu výukových aktivit využívajících slam poetry vhodných pro výuku literární výchovy na gymnáziu/SŠ.
8. Formulovat závěry a vypracovat text bakalářské práce.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. Současná stylistika. Praha: NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, Jiří HOMOLÁČ, Eliška CHVALOVSKÁ, Lucie JÍLKOVÁ, Petr KADERKA, Petr MAREŠ a Kamila MRÁZKOVÁ. Stylistika mluvené a psané češtiny. Praha: Academia, 2016. Lingvistika. ISBN 978-80-200-2566-1.
- CHALUPECKÝ, Jindřich. Na hranicích umění: Několik příběhů. Praha: Prostor, 1990. ISBN 80-85190-06-0.
- GREGORY, Helen. Texts in Performance: Identity, Interaction and Influence in U.K. and U.S. Poetry Slam Discourse, the University of Exeter, 2009
- MIKO, František. Povaha hovorovosti a hovorového štýlu. In: Štýlové konfrontácie: Kapitoly z porovnávacej štylistiky. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1976
- MUKAŘOVSKÝ, Jan. Studie z poetiky. Praha: Odeon, 1982
- Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007 [cit. 2020-11-24]. Dostupné z [www: <http://www.nuv.cz/file/159>](http://www.nuv.cz/file/159). ISBN 978-80-87000-11-3>.
- SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. Take the Mic: The Art Of Performance Poetry, Slam, and the Spoken Word. Naperville, Ill.: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218990.
- SMITH, Marc Kelly; KRAYNAK, Joe. Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples. Naperville, Ill.: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN Slam Poetry CZ Official [online]. [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: <http://slampoetry.cz/slampoetryCZ>. In: Youtube [online]. [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/slampoetryCZ>. Kanál uživatele slampoetryCZ.
- VYSKOČILOVÁ, Zuzana. Literatura a média: sborník přednášek pro doktorandský seminář Ústavu bohemistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. České Budějovice: Ve spolupráci s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity vydalo nakl. Tomáš Halama, 2013. ISBN 978-80-87082-29-4.

Vedoucí práce:

Mgr. Michaela Kotenová
Katedra českého jazyka a literatury

Datum zadání práce:

30. listopadu 2020

Předpokládaný termín odevzdání:

30. dubna 2021

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Kateřina Váňová, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

14. července 2021

Lucie Červená

Poděkování

Zejména bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Michaele Kottenové za její vstřícný přístup, za podporu a připomínky. Také za to, že mě s mým tématem přes zaneprázdněnost přijala. V neposlední řadě děkuji svému původnímu vedoucímu bakalářské práce, jímž byl PhDr. Alex Röhrich, Ph.D., za to, že po ukončení naší původní spolupráce na tématu, které mi vůbec nebylo blízké, mě nasměroval správným směrem. Vděčím mu za nápad didaktického pojetí slam poezie i za doporučení zmíněné vedoucí mé práce.

Dále bych chtěla poděkovat lidem kolem sebe, kteří byli svědky mé nikdy nekončící prokrastinace, a přesto mě nepřestali podporovat a věřit v to, že to zvládnou. Jedná se zejména o příslušníky mé rodiny a blízké přátele. Jmenovitě nemohu opomenout Janu Cedrychovou, spolužačku, bez které bych nebyla schopná tuto práci napsat, která mě svou urputností a pečlivostí celé studium motivuje k tomu být lepším studentem, mnohdy být vůbec studentem. Byla vždy po mém boku, když jsem narazila na hranici svých možností a potřebovala radu. Mé sestře Michaele Červené a kamarádce Markétě Johnové děkuji za drobné připomínky k jazykové, obsahové a formální stránce textu. Těmto dvěma společně se sestrou Eliškou Červenou a dalšími přáteli děkuji za sdílenou vášeň pro tento performativní žánr. V poslední řadě děkuji hlavně slamerům za to, že něco takového v České republice vzniká a já toho jako divák mohu být součástí.

Slam poetry jako cesta mladé generace k poezii

Anotace

Bakalářská práce se zabývá slam poezií. Teoretická část se je zaměřená na vývoj mluvené poezie, historii a vznik samotného žánru a jeho šíření. Dále je zde slam poetry definována v českém i zahraničním kontextu. Práce dále představuje průběh a pravidla slamových soutěží, českou slamovou scénu, její vývoj a významné osobnosti s jejich texty. Závěr teoretické části diagnostikuje didaktický potenciál slam poezie. Praktickou část práce tvoří deset návrhů vyučovacích hodin využívajících slam poezii.

Klíčová slova

slam poetry, poetry slam, slam poezie, slamer, performativní poezie, poezie, performance, interakce, soutěživost

Slam, the poetry of a new generation

Abstract

The Bachelor thesis focuses on slam poetry. The theoretical section focuses on the history of spoken word poetry, the history and birth of the genre itself and its spread. Furthermore, slam poetry is defined in the Czech and foreign context. The work also presents the course and rules of slam competitions, the Czech slam scene, its development and important personalities together with example of their work. The conclusion of the theoretical part diagnoses the didactic potential of slam poetry. The practical part of the work consists of ten draft lessons using slam poetry.

Key words

slam poetry, poetry slam, slamer, performance poetry, poetry, performance, interaction, competitiveness

OBSAH

ÚVOD.....	11
TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1. SLAM POETRY V HISTORICKÉM KONTEXTU.....	13
1.1. Tradice mluvené poezie	13
1.2 Vznik slam poetry.....	16
1.3 Rozmach/šíření slam poetry	17
2. VYMEZENÍ SLAM POEZIE	18
2.1. pojem slam poetry v českém kontextu.....	18
2.2. pojem slam poetry v zahraničním kontextu.....	20
3. POETIKA SLAM POEZIE	21
4. PRAVIDLA A PRŮBĚH SLAMOVÝCH SOUTĚŽÍ	31
5. ČESKÁ SLAMOVÁ SCÉNA	34
5.1. vývoj české slam poezie	34
5.2. Přední představitelé české slamové scény a jejich tvorba	36
6. využití slam poezie ve vyučování.....	57
PRAKTICKÁ ČÁST	59
1. JIŘÍ JURÁŇ – KDYŽ DVA DĚLAJÍ TOTÉŽ	60
2. ŠVÉD – TRANSSLAM	61
3. DR FILIPITCH – TŘICET ODSÍNŮ SENTIMENTU ANEB.....	62
CUKRKANDL SLAMOVÝ ANEB PATETICKÝ NÁŘEZ + ŠVÉD –	62
ROZLUČKA SE SVOBODOU	62
4. TUKAN – SLUNÍČKA	63
5. DR FILIPITCH – BEZ UMĚNÍ.....	64
6. JIŘÍ JURÁŇ – KURZ POZITIVNÍHO MYŠLENÍ.....	66
7. PAN FENEK – IT	67
8. JIŘÍ JURÁŇ – KONEC BÁSNÍKŮ V ČECHÁCH.....	68
9. ONDRA HRABAL – ÓDA NA SELEKTIVNÍ PAMĚŤ	69

10. DR FILIPITCH – SLAM PRO TEBE/ JSEŠ TAM TY + KARIN – CHTĚLA	70
BYCH SE ZEPTAT	70
ZÁVĚR.....	72
ZDROJE	74

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek 1 - Bohdan Bláhovec slamující. Foto: Barbora Linková	37
Obrázek 2 - Anatol Svahilec. Foto Josef Dvořáček	38
Obrázek 3 – Slamer Dr. Filipitch. Foto Radio Wave	41
Obrázek 4 - Básník Robert Netuka v podcastu Studio N. Foto: Filip Titlbach.....	46
Obrázek 5 - Ondřej Hrabal v redakci webu ČT art, foto: Josef Chuchma	49
Obrázek 6 – Jiří Charvát alias Rimmer, foto: autor neznámý	54

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá slam poezií a jejím využitím v hodinách českého jazyka na gymnáziu. Hlavním cílem práce je představit tento nový žánr, jeho poetiku a historii, hlavní představitele české slamové scény s jejich texty a vysvětlit průběh a pravidla slamových soutěží. V neposlední řadě se budeme věnovat problematice postavení poezie ve vyučování. Teoretický základ slouží jako východisko k navrhnutí plánů vyučovacích hodin zaměřených na práci se slam poezií.

Slam poetry je nový umělecký žánr, který je těžko definovatelný. V současné době existuje pouze omezené množství zdrojů, kromě dílčích článků a tematických sborníků není tento fenomén v české odborné literatuře komplexně pojednán. Studium cizojazyčných pramenů, jež patří k hlavním zdrojům, je tedy při zpracovávání tohoto tématu nutností. U takových publikací je použit vlastní překlad. V práci se objevují ukázky z českých slamů. V textu často odkazujeme na videa umístěná výhradně na oficiálním kanálu české slamové scény v rámci platformy YouTube. Textové ukázky jsou v některých případech ručně přepsány z těchto nahrávek, jejich grafické uspořádání tedy nemusí stoprocentně odpovídat slamerově záměru.

Úvod teoretické části práce je zaměřen na představení stručného vývoje tradice mluvené poezie. Pozornost je věnována recitačním soutěžím v antickém Řecku a Římě, dvorské lyrice (trubadúři, truvéři, minnesängři), následně veřejnému předčítání poezie rozšířenému zejména před vynalezením knihtisku a uměleckým hnutím dvacátého století (Harlemská renesance, Black Arts Movement, beatová generace). Tato kapitola také pojednává o úpadku poezie ve dvacátém století. V jejím závěru je popsán samotný vznik tohoto performativního žánru a jeho šíření.

Dále je slam poezie představena v českém a zahraničním kontextu. Následuje přiblížení její poetiky, teoretické poznatky jsou ilustrovány ukázkami z děl českých slamerů. V neposlední řadě je popsán průběh slamových soutěží a jejich pravidla.

Závěr teoretické části představuje českou slamovou scénu. Je zde shrnut její vývoj, důležité události s ním spojené a klíčová jména, úzce spjatá s českou slamovou scénou. Někteří přední čeští slameři jsou poté spolu s vybranými texty představeni v další kapitole.

V poslední kapitole věnujeme pozornost poezii ve vyučování. Jsou zde zmíněny některé výzkumy, které poukazují na problematické postavení poezie v literární výchově, a pokoušíme se představit didaktický potenciál slam poezie.

V praktické části představujeme deset návrhů aktivit pro vyučovací hodiny českého jazyka a literatury, které jsou založené na práci s ukázkami slam poezie. Jsou cílené výhradně na instituce středního vzdělávání, konkrétně na gymnázia, z jejichž rámcového vzdělávacího programu vychází obsahová část návrhů hodin.

TEORETICKÁ ČÁST

1. SLAM POETRY V HISTORICKÉM KONTEXTU

Dlouhá tradice mluvené poezie, na které stojí celý koncept slamu, je nezpochybnitelná. Lidstvo odjakživa užívalo slov, mnohdy právě v podobě básní, ve všech aspektech svého bytí. Každá kultura na světě má své slavné básníky či řečníky, tedy osoby, které svá životní svědectví promítaly do slov. Smith mluví o slam poezii jako o prostředku, který následuje tuto dlouhou tradici. Podporuje dnešní básníky a jiné umělce k uměleckému ztvárnění osobních, politických či sociálních skutečností, vlastních zkušeností.¹ Spolu s Johnstonem² upozorňuje na skutečnost, že poezie mluveného slova existovala mnohem dříve než slam samotný.

1.1. TRADICE MLUVENÉ POEZIE

Jednou z historických podob mluvené poezie jsou starověké soutěže rapsódů. V antickém Řecku a Římě byla na oslavu bohů v rámci soutěží přednášena poezie. Recitátoři, tedy rapsódi, nejčastěji recitovali Homérovy verše, konkrétně jeho rozsáhlé epické básně Ilias a Odysseia. Účastníci mezi sebou soutěžili v přednášení jednotlivých rapsodií, tedy částí výše zmíněných eposů. Rapsódi často přednášeli své básně v kostýmech, nepoužívali však jiné rekvizity.³ V jednom z Platónových dialogů⁴, který byl právě takovými soutěžemi inspirován, rozmlouvá Sokratés s rapsódem. Zmiňovaný rapsód jménem Ión, podle něhož je celý dialog pojmenován, zde mimo jiné upozorňuje na moc slov, jež jsou hlavní zbraní rapsóda, stejně jako dnešního slamera: „Vidím je pokaždé seshora s jeviště, jak pláčou, tváří se zachmuřeně a jsou uchvázeni slovy jako já.“⁵ (Platón 1979, s. 23). Jak je ovšem nejen ze zповědi rapsóda Ióna patrné, v antické poezii mluveného slova šlo zejména o performování již vzniklých básní. Kromě Homéra patří mezi autory, jejichž díla byla na takových akcích prezentována, například Hédidios nebo Archilochos.⁶ Na rozdíl od slamerů, kteří přednášejí texty výhradně vlastní tvorby, tedy Rapsódi čerpali výhradně z textů již někým vytvořených. Společný prvek těchto

¹ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe. Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples. Naperville, Ill: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218982.

² JOHNSON, Javon. Killing poetry: blackness and the making of slam and spoken word communities. New Brunswick: Rutgers University Press, 2017. ISBN 978-0-8135-8002-9.

³ WEST, Martin L. Rhapsodes at Festivals. Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik. 2010. [online]. s. 1–13 [cit. 15.02.2021]. ISSN 0084-5388. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20756824>

⁴ PLATÓN. Dialogy o kráse. Praha: Odeon, 1979. s. 9–39. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:72e03010-24d0-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f23>

⁵ Tamtéž, s. 23

⁶ WEST, Martin L., pozn. 3.

antických událostí můžeme ovšem spatřit v jejich soutěžní podobě, neboť slameři mezi sebou navzájem také soutěží.

Další historickou podobou mluvené poezie byla dvorská lyrika. Období středověku, zejména prostředí Francie v 12. a 13. století, je s tímto fenoménem neodmyslitelně spjato. Kromě básní (nejčastěji lyrických) se objevovaly také dvorské romány (taktéž veršované), které byly na dvorech předčítány.⁷ V jedné z kapitol o francouzské literatuře se Šrámek⁸ zabývá dvorskou kulturou. Zdůrazňuje zde zejména důležitost publika, kterým byl šlechtický dvůr, neboť nové žánry musely vyhovět právě jeho vkusu. Z toho samého důvodu se také z hlavního hrdiny-bojovníka stal „... kavalír, to jest šlechtic oddaný svému pánu, ale i dámě svého srdce.“⁹ Básně tedy často vyjadřovaly rytířovu milostnou touhu po dámě, která byla obvykle manželkou šlechtice. Obdiv k pánu a také platonická láska k dámě, kterou básník nemohl nikdy získat, se promítaly do přednášených básní. Tato milostná poezie se z Francie šířila po Evropě. Představitelé tohoto žánru jsou známí především jako trubadúři (jižní Francie), truvéři (severní Francie) nebo minnesängři (Německo). Trubadúři byli většinou i autory textů, které přednášeli. Na rozdíl od Rapsódů mají tedy s dnešními slamery společný i tento prvek, autorství.

Dalším způsobem orální performance poezie bylo její předčítání, jež bylo rozšířené zejména ve středověku. Před vynálezem knihtisku, který zpřístupnil knihy široké veřejnosti, byla hlavním způsobem šíření literatury zejména veřejná čtení před publikem. V dobách před vynalezením knihtisku (kolem roku 1440) a masovějším šířením knih se lidé často scházeli a poslouchali nejrůznější texty, ať už v touze po vzdělání či pobavení. Nejčastěji předčítanými díly byla ta náboženská, zejména Bible.¹⁰ Při předčítání je nutné celý proces přizpůsobit posluchačům, neboť především na nich stojí celý úspěch předčítačova snažení. Velmi důležitá je interakce mezi publikem a autorem-performerem, jehož osobnost je podle Manguela důležitější než text samotný: „Při předčítání publiku není text určen výhradně vztahem mezi svými vnitřními znaky... Namísto toho se stává závislým na autorovi-performerovi.“¹¹

Ještě blíže ke slam poezii mají autorská čtení, neboť díla performují jejich samotní autoři. Manguel zmiňuje například Hérodota, jehož autorské čtení bylo součástí olympijských slavností. Dále také Danteho, který oslavoval rodný jazyk, a právě proto v něm předčítal části své *Komedie*. Geoffrey Chaucer, jenž je považován za otce moderní angličtiny, je také jedním

⁷ FISCHER, Jan Otokar. *Francouzská literatura: stručný nástin vývoje*. Praha: Orbis, 1960. s. 13–27 Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:313499c0-1fe9-11e5-bcc5-5ef3fc9bb22f>

⁸ ŠRÁMEK, Jiří. *Přehled dějin francouzské literatury*. Brno: Vydavatelství MU, 1997. s. 1–12. ISBN 80-210-1584-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fd2b0f0-a1e0-11e3-a880-5ef3fc9ae867>

⁹ Tamtéž, s. 7.

¹⁰ MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno: Host, s. 320. ISBN 978-80-7294-231-2. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:33d5e650-cea5-11e5-b8d0-001018b5eb5c>

¹¹ MANGUEL, Alberto., pozn 10.

z autorů, kteří předčítali svá díla. Jeho styl je charakteristický právě svou mluvností, obsahuje prvky, které se běžně objevují v řečnických projevech. V neposlední řadě lze zmínit Jeana Jacquese Rosseaua, který pravidelně předčítal jedno ze svých děl z důvodu, že jeho publikování bylo zakázáno. Také Charles Dickens je často považován za mistra autorského čtení. Uměl velmi dobře pracovat s publikem, věděl přesně, jaké emoce chce z diváků dostat, a díky jeho dramatickým schopnostem a přípravě textů k přednesu se mu to ve většině případů dařilo.¹²

Taková práce s publikem je patrná i u dnešních slamerů. Mnoho z nich ví přesně, jak má určité pasáže svého díla publiku prezentovat. Po nevydařených pokusech slamer většinou své představení, nebo alespoň jeho část, upraví tak, aby dosáhl svého cíle. Tak jako se například Dickens snažil během autorského čtení pomocí svébytného přednesu vyvolat emoce v publiku, snaží se i slamer o to, aby se svých posluchačů jakýmkoliv způsobem dotkl, neboť u slamu o to více záleží na publiku, které, stejně jako u předčítání a autorského čtení, určuje úspěch celého procesu. Slamerův úspěch je navíc diváky přímým způsobem hodnocen, a to prostřednictvím bodů, které jsou každému slamerovi po přednesu uděleny.

Na rozvoji mluvené poezie během období, kdy toto kulturní odvětví zaznamenalo veliký úpadek, se nepochybně podíleli Afroameričané. Jedná o období dvacátých let dvacátého století a s touto dobou spojené kulturní hnutí zvané Harlemská renesance nebo o umělecké hnutí sedmdesátých let „Black Arts Movement“. Černošští obyvatelé Spojených států amerických museli velmi dlouhou dobu bojovat o své místo v americké společnosti. Využívali právě mluveného slova, zejména básníků a zpěváků, kteří šířili jejich kulturu a revoluční myšlenky.¹³ Slameři bývají také často označováni za moderní pokračovatele bítníků. Zástupci „beat generation“, společně se členy mnoha dalších hnutí, také přispěli k znovuoživení mluvené poezie. V reakci na politickou a společenskou situaci v padesátých a šedesátých letech dvacátého století byla poezie bítníků často přednášena, mnohdy ještě dříve, než byla vůbec publikována v tištěné podobě. Příkladem je velmi známá báseň *Howl od* Allena Ginsberga.¹⁴ Podobnost se slam poezií může být patrná zejména v reakcích na aktuální politické dění, ve vyjádření nespokojenosti a sklíčenosti. Slam poezie jako subžánr nicméně vznikla později a za jiných okolností.

Během dvacátého století obecně došlo k výraznému oslabení tradice mluvené poezie. Joseph Epstein ve své úvaze *Who Killed Poetry* vydané v roce 1988 upozorňuje na skutečnost,

¹² MANGUEL, Alberto. 2007., pozn. 10.

¹³ BROWN, Andolyn, OTUTEYE, Mark. Toolkit for Teaching Spoken Word & Slam Poetry. The Bread Loaf School of English.

¹⁴ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 2.

že se stále více lidí odklání od četby poezie. Příčinu vidí ve stále se zvětšujícím množství kurzů tvůrčího psaní na amerických univerzitách. Básníci, kteří tyto semináře vyučují, jsou úzce navázáni na akademickou půdu.¹⁵ Další možnou příčinou úpadku mluvené poezie mohl být v té době ve Spojených státech amerických převládající formalistický literárně teoretický koncept „new criticism“. Tento přístup nahlíží na dílo jako na samostatnou jednotku struktury a obsahu. Vnější vlivy, jako historické či společenské okolnosti, jsou přehlíženy. Dalším faktorem byla bezpochyby masová média, jež v té době zažívala období největšího rozkvětu a lákala stále větší část veřejnosti.¹⁶ Epsteinova esej byla po několika letech znovu otištěna společně s reakcemi mnoha odborníků, kteří diskutovali o možných příčinách a řešeních takzvaného „vzduchoprázdna“, jak nazvali stav této kulturní oblasti ve druhé polovině dvacátého století. Jedním z odborníků, kteří na situaci reagovali, byl Dana Gioia. Ve své publikaci *Can poetry Matter?* se vrací k Epsteinem zmíněné problematice ukotvení poezie primárně v univerzitní oblasti. Problém spatřuje ve skutečnosti, že, zatímco poezie na akademické půdě rozkvétá, jedinci mimo ni jednoduše zájem o poezii ztrácí.¹⁷ Tyto skutečnosti a úvahy vedly k opětovnému uvědomění si důležitosti publika. „Without a relationship with popular audiences—or at the very least a relationship with a small intelligentsia outside of the academy—poetry, Gioia and others claimed, was doomed to a dinosaur’s fate.“¹⁸

1.2 VZNIK SLAM POETRY

Právě během let popsáných v předchozí kapitole, kdy byla tradice poezie ohrožena, došlo ke zrodu slam poetry. Za zakladatele tohoto žánru je považován Marc Smith. Vzhledem k tomu, že poezie se v té době držela při životě převážně na akademické půdě, málokdo by čekal, že k jejímu opětovnému rozkvětu přispěje zrovna stavební dělník, kterým Marc Smith byl. Během osmdesátých let dvacátého století tento muž pořádal takzvané Monday nights, kulturní akce v jazzovém klubu Get Me High Lounge v Chicagu. Marc Smith během těchto večerů experimentoval s dosavadní podobou poezie, dal možnost umělcům vystoupit s vlastní tvorbou, a objevit tak kouzlo performačního umění. V tomto prostředí, ale také na mnoha dalších místech (zejména v jazzových klubech jako například Green Mill nebo Déjà Vu) experimentoval s mnoha podobami performance. Součástí večerů byly kabarety, sborová představení nebo veřejná čtení. Tyto akce vyústily ve zformování seskupení The Chicago

¹⁵ EPSTEIN, Joseph. *Who Killed Poetry?* Commentary Magazine. 1988. 86(2), 13–20.

¹⁶ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 1.

¹⁷ SOMERS-WILLET, Susan. *The Cultural Politics of Slam poetry: Race, Identity, and the Performance of Populal Verse in America*, Michigan: The University of Michigan Press. 2009. ISBN: 978-0-472-05059-8.

¹⁸ Tamtéž, s. 2.

Poetry Ensemble, které položilo základy slamu, jak je znám dnes.¹⁹ Členy tohoto souboru byli například John Sheehan (kněz), Rob Van Tuyle (středškolský učitel), Anna Brown (umělkyně) Jean Howard (model), Ron Gillette (editor zahrádkářského časopisu), Dave Cooper (paralegal), Karen Nystrom (student a prodejce kravat) nebo Mike Barrett (copywriter).²⁰ Smith a Kraynak (2009)²¹ dokonce o tomto období hovoří jako o období mezinárodního hnutí slam poezie, které se inspirovalo v těchto akcích experimentujících s uměním. V nově vzniklém pojmu slam poezie nebyl v počátcích zahrnut prvek soutěže. Tento atribut vznikl vlastně úplnou náhodou, když byl během léta 1986 Smith donucen, kvůli nedostatku prostředků, uspořádat v rámci představení předstíranou soutěž. Nechal diváky hodnotit předvedené básně, nejprve tleskáním či pískáním, později číselným bodováním. Tímto novým formátem publiku doslova učaroval, takže se zanedlouho poté rozhodl zakomponovat ho do večerních přednesů jako jejich nedílnou součást. Vznikl tak nový požadavek na obecenstvo, neboť, zatímco od typického posluchače poezie byla očekávána zejména tichá neangažovanost, divák na slam poetry se prostřednictvím vlastního hlasu (v podobě hodnocení performujících umělců) stával součástí celého procesu a měl v něm vlastní prostor. Šlo zkrátka o jiný vztah mezi básníky a publikem. Somers-Willet popisuje tento vztah jako: "...highly interactive, theatrical, physical, and immediate."²²

1.3 ROZMACH/ŠÍŘENÍ SLAM POETRY

První mistrovství ve slam poezii proběhlo v roce 1990 v San Franciscu jako součást festivalu National Poetry Week. Z kolébky tohoto nového performativního žánru, tedy z Chicaga, přijel tým čtyř slamerů (Marc Kelly Smith, Patricia Smith, Cin Salach, Dean Hacker), kteří se postavili proti týmům ze San Fransisca a New Yorku. Této první soutěži ve slam poetry většího měřítka přihlíželo přes sto diváků. Tým z Chicaga si ihned získal publikum, mezi nejmotivnější vystoupení patřilo to od Patricie Smith, po zbytek večera byli poté slameři odměňováni nekončícími ovacemi.²³ Úspěch slam poezie na této vyhlášené kulturní akci odstartoval růst zájmu o performativní poezii. Společně s tím se na šíření povědomí o tomto novém subžánru a následně i na šíření zájmu o něj podílel Paul Devlin, jehož dokument *Slam Nation* a film *Slam* vyšly v roce 1998.²⁴ Slam poezie zanedlouho překročila hranice Spojených států amerických a získala na popularitě například ve Švédsku či Spojeném království. Zájem o tento druh umění ovšem stále rostl i ve Spojených státech amerických.

¹⁹ SOMERS-WILLETT, Susan., pozn. 17.

²⁰ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 1, s. 9.

²¹ Tamtéž, s. 22.

²² SOMERS-WILLETT, Susan., pozn. 17, s. 4.

²³ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 1.

²⁴ JOHNSON, Javon., pozn. 2.

Somers-Willet²⁵ upozorňuje na skutečnost, že mistrovství ve slam poezii se z původních tří zúčastněných měst rozšířilo na nejméně sedmdesát. Vznikla nezisková organizace Poetry Slam Incorporated, aby dohlížela na dodržování pravidel při jednotlivých soutěžích. Pod záštitou této organizace se začaly konat i mezinárodní soutěže jako World Poetry Slam nebo The Women of the World Poetry Slam, které se každoročně pořádají dodnes.²⁶

2. VYMEZENÍ SLAM POEZIE

Slam poezie je laiky po celém světě považována za druh rapu bez hudby, velmi často je spojována s pojmy básnická soutěž nebo čtení poezie. Tato vymezení ovšem plně nedefinují její pravou podstatu, která je mnohem širší.

2.1. POJEM SLAM POETRY V ČESKÉM KONTEXTU

Žádná odborná česká literatura nepokrývá plně pojem slam poezie. O tom, co to slam je, se proto český čtenář může dozvědět zejména přímo od slamerů samotných či z krátkých článků s touto tematikou. Mnoho rozhovorů se zahraničními performery a nepříliš obsáhlých příspěvků však bylo do češtiny přeloženo, na rozdíl od delších publikací. V české revue Protimluv je v příspěvku o americkém a anglické slamové poezii tento žánr prezentován takto:

„Poetry slam, který v Česku zdomácněl pod výrazem slam poetry, označuje formát přednesu autorské poezie, který osciluje na hranici několika žánrů; dá se koncipovat jako recitace poezie, stand – up i jako improvizáční či performativní divadlo.“²⁷

Podobnost se stand-upem autor spatřuje v kompozici pódia, které v obou případech tvoří samotný slamer s mikrofonem bez jakýchkoliv rekvizit. Primární cíl stand-upu je ovšem publikum pobavit, v čemž se se slam poezií rozchází.

V časopise Host byl v roce 2002 publikován článek s názvem *Slam poetry: Poezie, to přece (ne)jsou dostihy*. Ten pojednává zejména o německé slamové scéně a je proložen rozhovorem s Jaromírem Konečným, Čechem žijícím v Německu, který je uznávaným německým slamerem. V této publikaci je slam popsán následujícími slovy:

„Pod pojmem ‚slam poetry‘ se rozumí kulturní představení, při kterém umělci různých zaměření ve vymezeném čase přednášejí publiku své básně, krátké povídky, kabaretní kousky a podobě; jde samozřejmě o jejich vlastní texty. Porota nakonec ohodnotí kvalitu

²⁵ SOMERS-WILLET, Susan., pozn. 17, s. 5.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ DARROW, Elliot. *Americký a britský poetry slam (I)*. In: Protimluv. 2019, roč. 18, č. 1, s. 36. ISSN 1802-0321.

příspěvků a zvolí vítěze. Výkřiky z publika jsou při těchto akcích přímo vyžadovány: na dobré příspěvky reagují diváci euforicky a rozverně; příspěvky, které jim připadají špatné, často naopak sklídí nemilosrdné urážky.“²⁸

Světlana Hejsková ve stejném časopise o rok později, poté co proběhla první česká slam poetry, představuje slam jako:

„... soutěž v akčním, rytmizovaném či performativním přednesu poezie na mikrofon před publikem.“²⁹

V Literárních novinách se Taťána Janušová vyjadřuje o slamu jako o události, kdy se autor zbaví všech zábran a celá jeho osoba se stane prostředkem k přednesení jím vytvořených veršů a přenesení jeho emocí na diváky. Zabývá se také otázkou, zda se vůbec jedná o poezii.

*„Slam poetry je jako divoká jízda na sáňkách po slovním svahu, někdy krkolomná, jindy jiskřivě pádící, čas od času slamerovy sáně drhnou na terénu nenápadistosti, nejistoty či křečovitě nepřírozenosti. Na konci té spanilé jízdy zbývá otázka – je to vůbec poezie? “*³⁰

Zmiňuje pluralitu náhledů na tento fenomén a na jeho místo v literárním, zejména poetickém světě. Označuje slam za „levobočka poezie“.

Vítěz první české národní soutěže ve slam poetry Marian Palla se v televizním dokumentu *Myslím, tedy slam* velmi expresivně vyjádřil k otázce, zda je slam poezií:

„S poezií to nemá nic společného. Představte si tyhle věci napsané na papíře: z devadesáti devíti procent to budou sračky.“³¹

Tomáš Kůs slam poezii označil za literárněprezentační žánr³². Martin Pluháček, který začal v české republice slamové soutěže organizovat, popisuje slam jako:

„performaci, textový happening, kdy nejen hlas, ale celé tělo, mimika, gesta, oči prodávají text.“

Více odborné a podrobné přiblížení termínu slam poezie ovšem v česky psaných či do češtiny přeložených publikacích není k nalezení. Pro upřesnění významu slam poezie

²⁸ BALAŠTÍK, Miroslav. *Slam poetry: Poezie, to přece (ne)jsou dostihy*. In: Host. 2002, roč. 18, č. 7, s. 29. ISSN 1211-9938.

²⁹ HEJSKOVÁ, Světlana. *První český slam: mimořádný úspěch!* In: Host. 2003, roč. 19, č. 9, s. 27-30. ISSN 1211-9938.

³⁰ JANUŠOVÁ, Taťána. *Slam poetry: Básníci do ringu!* In: *Literární noviny*. 2010, roč. 21, č. 48, s. 10-11. ISSN 1210-0021.

³¹ *Myslím, tedy slam* [dokument] Zuzana Piussi. ČR, 2008.

³² KŮS, Tomáš. *Slam, slam, slam...* In: *Plž*. 2015, roč. 14, č. 4, s. 2-3. ISSN 1213-9890.

a přiblížení jeho poetiky je tedy nutné čerpat z literatury cizojazyčné, zejména té anglické, neboť Spojené státy americké jsou kolébkou tohoto žánru.

2.2. POJEM SLAM POETRY V ZAHRANIČNÍM KONTEXTU

Smith a Kraynak definují slam poetry jako kombinaci pěti důležitých prvků, jimiž jsou:

- Poezie
- Performance
- Soutěživost
- Interakce
- Komunita

Naopak upozorňují i na to, co slam není. Není to pouze báseň na papíře, předčítání poezie ani talentová show.³³ Slamové akce nejsou závislé na jednom určitém místě, mohou se konat ve školách, kostelích, chrámech, knihovnách, divadlech či na ulici. Slameři bourají hranice a pravidla, která dříve určovala, kde a jak by měla být poezie prezentována. Krédem slamerů je: Zkus cokoliv a kdekoliv.

Podle Somers-Willett (2009) je slam poetry nejlépe definovatelná nikoliv podle svých obecných charakteristik, ale podle toho, čeho chce dosáhnout. Jejím hlavním cílem je podle ní navázání osobního, autentického kontaktu s divákem či posluchačem. Popisuje čtyři nejdůležitější kvality či vlastnosti, které jsou pro slam poezii typické:

A. Snaha zaujmout publikum a aktivně ho do procesu zapojit

Tato snaha se v živých vystoupeních slamerů projevuje například tím, že maličkosti ve svých přednesech přizpůsobují aktuální příležitosti, lidem či místu. Pokud se například ve slamu objevuje název místa, performeři mají často tendenci místo zmíněné ve slamu měnit právě na to, ve kterém zrovna text přednášejí, pokud to samozřejmě nijak neporuší kompozici a zbývající obsah textu.

B. Snaha nějakým způsobem ovlivnit diváka a jeho názory

Často se proto ve slamech objevuje takzvaná epideiktická rétorika (podle Aristotela jedna ze tří hlavních oblastí rétoriky), což je diskurs založený na obviňování a chválení. Slamer takto vyjadřuje postoj sám k sobě, k samotným divákům, jim dobře známým osobnostem či událostem.

³³ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 1.

C. Autorství

Jak Sommet-Willett popisuje, osoba, která text napsala, musí být tou, která stojí na jevišti a slam performuje: „The slam format demands that the ‘I’ of the page must also be the ‘I’ of the stage“³⁴

D. Oddanost ideálům demokracie, rovnocennosti a diverzity

Tyto ideály vyvolávají vlny liberalismu a tolerance mezi všemi účastníky slamových událostí včetně publika.

Tato literární vědkyně a autorka mnoha básní své publikaci *The Cultural Politics of Slam poetry: Race, Identity, and the Performance of Populal Verse in America* (2009) také upozorňuje na rozmanitost pojmu slam poetry. Prezентuje stanovisko mnoha slamerů, kteří jsou přesvědčení o nedefinovatelnosti tohoto fenoménu, neboť jím může být cokoliv, kdekoliv a v jakékoliv podobě.

3. POETIKA SLAM POEZIE

Již zmíněná šíře pojmu slam poetry je nezpochybnitelná. Slam může být poezií, ale i prózou. Může být předem připravený nebo improvizovaný. Může být přednášen kdekoliv. Je ovšem patrné, že existují určité atributy, které lze nalézt u většiny slamů, na jejichž základě může být poetika tohoto žánru přiblížena. Teoretické poznatky zejména z cizojazyčných publikací lze podpořit ukázkami slamových textů a vystoupení (autorka použila výhradě ty české).

Stěžejní vlastností slam poezie, z níž vychází její poetika, je forma tohoto specifického komunikátu, která je primárně mluvená. Smith a Kraynak (2009) definují slam poezii jako poezii performativní. Jako žánr, jenž „...snoubí samotný text na papíře s jeho uměleckým představením na jevišti divákům, kteří mají právo vznést námitku.“³⁵ Vyzdvihují skutečnost, že právě v tomto spojení poezie a performance leží úspěch celé slam poetry, neboť nabourává zarytou představu o poezii jako o tištěných slovech a přidává tak celkovému zážitku z poezie nových kvalit. Nároky na samotné autory se ovšem také zvyšují, neboť ti musí vytvořit nejen kvalitní text, ale také kvalitní vystoupení. Sommers-Willett (2009) ovšem poukazuje na skutečnost, že slam poetry může i tuto performativní složku postrádat. Zejména díky přenosu

³⁴SOMERS-WILLETT, Susan., pozn. 17, s. 19.

³⁵ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 1, s. 18.

slam poetry nejrůznějšími médii je slam velmi často vyzdvihován a oceňován nejen v přímém kontaktu s divákem nebo v podobě videozáznamů, ale i v podobě tištěné. Sommers shrnuje toto kolísání slamu slovy: „All of this is to say that slam poetry lives on both the page and the stage.“³⁶ Naznačuje tím, že i slam poezie existuje ve své tištěné podobě. Důkazem toho jsou například autorské sbírky českých slamerů *Test tvojí trpělivosti*³⁷ od Dr. Filipitche, *Nezkoušej se usmát*³⁸ od Ondřeje Hrabala nebo *Emu mele maso*³⁹ a *Přece se to nevyhodí*⁴⁰ od Anatola Svahilce. V poslední zmíněné sbírce se Honza Dibitz, slamer, který je autorem předmluvy, vyjadřuje k tištěné podobě slamu slovy: „Rozdíl mezi požitkem ze slamu psaného je oproti požitku ze slamu prožitého podobný jako rozdíl mezi masturbací nad fotografií pohlavního styku a pohlavním stykem samotným.“⁴¹

Ze všech předchozích poznatků je patrné, že se jedná pouze o jeden ze způsobů záznamu slam poezie, nikoliv její přirozenou podobu, která je právě na performanci založena. Slam poezie je komunikátem primárně mluveným. Ten bývá na rozdíl od toho psaného charakteristický svou přímostí, nezprostředkovatelností, neformálností a dynamičností. Marie Čechová dále, právě u mluveného komunikátu, vyzdvihuje jeho celkové ovlivnění přímým kontaktem s divákem. Ve slam poezii se tedy na rozdíl od poezie, která je určena výhradně ke čtení, pracuje kromě lingválních prostředků i s prostředky paralingválními a extralingválními.⁴²

POHYBOVÁ DYNAMIČNOST

Na důležitost performance ve své monografii naráží Sommers-Willet⁴³, která zmiňuje komplexnost prožitku. Slam poetry přináší svému divákovi multisenzorický zážitek. Nejdůležitějším aspektem je podle ní hlasová a pohybová dynamika. Divák přijímá autorovy verše nikoliv pouze skrze jeho slova, ale také pohyby, gestiku či mimiku. Zakladatel slam poezie Marc Smith se například během svých vystoupení pohybuje mezi diváky, jiní slameři mají dokonce vymyšlenou choreografii nebo akrobatické prvky. Pro pečlivě propracovanou performativní složku, svá hlasově i fyzicky dynamická vystoupení je oceňován zejména český slamer Anatol Svahilec, který ve svých vystoupeních používá výraznou gestiku i mimiku. Často

³⁶ SOMERS-WILLET, Susan., pozn. 17, s. 18.

³⁷ DR. FILIPITCH. *Test tvojí trpělivosti*. [Olomouc]: Nugis Finem Publishing, 2018, 106 s. ISBN 978-80-906685-5-3.

³⁸ HRABAL, Ondřej L. *Nezkoušej se usmát*. Kruceburk: Jan Těsnohlídek-JT's nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-907504-1-8.

³⁹ SVAHILEC, Anatol., *Emu mele maso*. Česko: s.n., 2016, 140 s.

⁴⁰ SVAHILEC, Anatol., *Přece se to nevyhodí*. Olomouc: Nugis Finem Publishing, 2018, ISBN 978-80-906685-6-0.

⁴¹ Tamtéž, s. 5.

⁴² ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, M. a MINÁŘOVÁ, E., *Současná stylistika*. Praha: NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

⁴³ SOMERS-WILLET, Susan., pozn. 17.

se pouští i do pohybů výraznějších, jako je tomu například ve slamu *Plodná jízda*⁴⁴, kdy v jednom okamžiku dokonce svůj výstup doprovází předstíranou jízdou na kole. Další český slamer, Pan Fenek, využívá pohybu na jevišti pro vstupování do různých rolí. V jednom slamu jich často sám vystřídá hned několik; společně se změnami hlasovými umožní divákovi právě změny prostorové přesně odlišit jednotlivé postavy. Příkladem je jeho slam *Maturitní slam*⁴⁵, kde postupně promlouvá za všechny přítomné na maturitním srazu, nebo *Ovoce ve frontě na džusovač*.⁴⁶

INTERAKCE

Podle Somers-Willet⁴⁷ je právě interakce mezi performujícím slamerem a publikem tím, co tento žánr odlišuje od ostatních, jemu blízkých. Tento aspekt úzce souvisí s prvkem soutěžním, neboť je od publika ve většině případů očekáváno bodové hodnocení po přednesení slamerova textu. Pojem interakce ovšem zahrnuje i reakce publika během vystoupení. Smith a Kraynak (2009)⁴⁸ popisují publikum slam poetry jako energickou skupinu lidí, která ovacemi, tleskáním, pískáním či dupáním dává najevo svůj názor na právě přednášený slam. Publikum na slam poetry je podle nich tělesem, jehož povinností je odpovídat a dávat okamžitou zpětnou vazbu, neboť právě zpětná vazba diváků určuje kvalitu samotného textu a jeho prezentace. Aktivní zapojení publika popisují jako „a key ingredient in the slam recipe.“⁴⁹ Jaromír Konečný, již zmíněný německý slamer s českým původem, v rozhovoru pro časopis *Host* dokonce označuje publikum za spoluautora textu. Popisuje to, jak je slam během samotného přednesu tvarován reakcemi publika a mnohokrát přímo na jevišti upravován svým autorem. Svou spolupráci s diváky popisuje slovy: „Já třeba vyprávím nějaký blbý vtip a publikum se začne smát, já je pak zpražím, když řeknu, že ta dívka v mé povídce se nesmála, protože ten vtip byl úplně hloupý. Rád taky provokuji, text třeba vyhrotím nějakým hodně sexistickým výrokem, až ženy začnou mručet a ozývat se, a já to pak pointou zcela zvrátím někam jinam.“ Mezi české slamery, kteří při svých vystoupeních úzce spolupracují s publikem, patří například Dr. Filipitch, jenž do přednesu jednoho ze svých textů s názvem *Hledá se nemoc aneb*

⁴⁴ ANATOL SVAHILEC - *Plodná jízda / Slam v lese nr.1.16 / Praha / Café V lese / 20.1.2016*. In: Youtube [online]. 3.02.2016 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=H1zXGkpuLXI&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁴⁵ PAN FENEK - *Maturitní slet / slam poetry / In: Youtube [online]*. 24. 2. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=XEdtg8bIQyU&ab_channel=slampoetryCZ Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁴⁶ PAN FENEK - *Ovoce ve frontě na džusovač / slam poetry*. In: Youtube [online]. 3. 7. 2020. [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5QWborx5xNA&ab_channel=slampoetryCZ Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁴⁷ SOMERS-WILLET, Susan., pozn. 17.

⁴⁸ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 1.

⁴⁹ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., s. 22, pozn. 1.

Zachraňte Williho Wonku dokonce zakomponoval telefonický rozhovor s jedním z diváků poté, co nadiktoval své telefonní číslo.⁵⁰ Slameři do svých textů často zakomponují chytlavé a stále se opakující fráze, refrénové oblasti, kterými se snaží vyzvat diváky k zapojení se do slamového přednesu. Příkladem může být prvotina Anatola Svahilce *Mamut*, u kterého sám autor popisuje svou snahu o zapojení diváků, jež v tomto případě nebývá vyslyšena (ukázka popěvku níže). „V pořadí vůbec první slamový výtvar opírající se o hlubokou literárně-performativní českou a slovenskou tradici, která pramení už v prehistorickém období. Naléhavou hlasovou výzvu k refrénu publikum málokdy vyslyší“⁵¹

„(…)

Chmmmmmmmm hm.

Chmmmmmmmm hm.

Mamut Chmmmm hm.

Mamut Chmmmm hm.

Mamut Chmmmm hm.

Mamut Chmmmm hm.

(…)“⁵²

SOUTĚŽIVOST

Dalším aspektem, jenž je často se slamem spojován, je soutěžní prvek, který ovšem opět nemusí být podmínkou. Sehrál nemalou roli při vzniku tohoto žánru, neboť umožnil divákům být součástí scény. Byl impulsem, který pomohl ke znovu se nadchnutí pro mluvenou poezii, jejíž tradice byla právě v dobách vzniku slam poetry ohrožena. Johnson (2017)⁵³ upozorňuje na skutečnost, že s pojmem slam poetry je mnohdy zacházeno jako se synonymem pro slovo soutěž. Slam poezie však může být přednášena i při jiných než soutěžních příležitostech. Somers-Willet trvá na tom, že slam je soutěží za každé situace. Když podle ní slamer nesoutěží přímo o bodové ohodnocení či umístění v klání, je pozornost diváka tím, co se každý performer bez výjimky snaží získat. Podle jejích slov může právě toto být samo o sobě za určitý druh soutěže považováno.⁵⁴ Smith a Kraynak (2019) ve své publikaci zmiňují (v kapitole s vypovídajícím názvem “The Points Are Not the Point... The point is the poetry.”), že slam

⁵⁰ Autorova vlastní zkušenost: SLAM poetry: Dr. Filipitch vs. Tukan, Škoda nezajít, 23. 1. 2020.

⁵¹ Anatol Svahilec: *Mamut*. In: Youtube [online]. 18. 01. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=4-FrY1wLCDg&ab_channel=AnatolSvahilec. Kanál uživatele Anatol Svahilec.

⁵² SVAHILEC, Anatol., pozn. 39.

⁵³ JOHNSON, Javon. *Killing poetry: blackness and the making of slam and spoken word communities*. New Brunswick: Rutgers University Press, 2017. ISBN 978-0-8135-8002-9.

⁵⁴ SOMERS-WILLET, Susan., pozn. 17, s. 26.

poetry není primárně o bodovém hodnocení, tedy o soutěži. Soutěžní klání po celém světě jsou pouze jedním z prostředků k naplnění cíle slam poezie, kterým je inspirovat veřejnost k poslechu poezie, k jejímu ocenění a k nalezení odvahy vystoupit s vlastní tvorbou.⁵⁵ Více o soutěživosti v kapitole, jež pojednává o podobě slamových klání.

VÝRAZNÉ ZVUKOVÉ PROSTŘEDKY

Jak již bylo v předchozím textu zmíněno, v mluveném komunikátu, mezi které slam poetry bezesporu patří, je využíváno prostředků paralingválních. Jsou jimi například tempo, intonace, výška hlasu. S těmito prostředky ostatně pracuje rap, ke kterému je slam poezie často přirovnávána. Smith a Kraynak⁵⁶ představují rytmus jako jednu z hlavních vlastností, které slam poetry charakterizují. Rytmus se projevuje v délce linií, v obrazech a v syntaxi jednotlivých výpovědí. Pevná forma, zejména pravidelné metrum, se ve slamových básních téměř neobjevuje. V jedné básni se může prolínat hned několik rytmických schémat. „You hear echoes of the hearty iambic pentameter, the lighthearted tetrameter, and the staccato dimeter lines mixed inside.“⁵⁷ Síla slam poezie podle zmíněných odborníků tkví ve slamerově schopnosti zkombinovat různé rytmické vzorce do jednoho celku. Dalším zvukovým prostředkem, s nímž performeři pracují a který Mukařovský ve své studii⁵⁸ popisuje jako nejzákladnějšího nositele veršového rytmu, je intonace. Stejně jako v mnoha básních, o nichž výše zmíněný estetik a literární vědec pojednává, i ve slamových textech se objevují ty, které postrádají izochronismus, tedy pravidelné a souměrné rozmístění rytmických úseků na základě pevné slabičné výstavby. Samotná intonace je ovšem schopna rytmus nést. Na české scéně je pro výraznou rytmizaci svých slamů známý Dr. Filipitch, slamer a muzikant, jehož hudební nadání se promítá do mnoha jeho vystoupení. Mezi jeho texty patří například *Slam pro tebe*⁵⁹, kde je silná rytmizace patrná jak v audiovizuální, tak v tištěné podobě.

„(...)

ráno se probudim

oči otevřu

kouknu se na strop

⁵⁵ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe, pozn. 1.

⁵⁶ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe, pozn. *Take the Mic: The Art Of Performance Poetry, Slam, and the Spoken Word*. Naperville, Ill.: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218990.

⁵⁷ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 56.

⁵⁸ MUKAŘOVSKÝ, Jan. *Intonace jako činitel básnického rytmu*. In: *Studie z poetiky*. Praha: Odeon, 1982. s. 191–204.

⁵⁹ DR. FILIPITCH - *Jseš tam ty / MISTROVSTVÍ ČR 2017 VE SLAM POETRY / Praha / MeetFactory / 2.12.2017* In: Youtube [online]. 23.03.2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-NSzjhz4YM&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

seš tam ty
z postele vylezu
zajdu si na záchod
když zvednu prkýnko
seš tam ty
snídaně potřeba
co třeba jogurt?
mrknu do lednice
seš tam ty
cesta do koupelny
kartáček na zuby
pohled do zrcadla
seš tam ty
šuplík na ponožky
seš tam ty
z baráku vyběhnu
seš tam ty
zastávka tramvaje
seš tam ty
fronta na úřadě
seš tam ty
seš tam ty
*(...)*⁶⁰

Dalším ze zvukových prostředků využívaných při performanci slamu je hlasitost. Slameři aktivně pracují s hlasitostí svého přednesu, používají kolísání mezi zvučným a tichým hlasem pro vyzdvihnutí nějaké části slamu nebo pro vyjádření emocí. Hlasité výpovědi vyjadřují vztek, zoufalství, nenávist či úzkost, zatímco ty jemnější něhu, intimitu, tajemnost či plachost.⁶¹ Příkladem může být další slam od již několikrát zmíněného Dr. Filipitche *(Ne)viditelná muka trhu*⁶², kdy jeho emoce stoupají ruku v ruce s hlasitostí, nebo slam od Tukana *Čtyři Češi na Fagaraši*, v němž se práce s hlasitostí projevuje až ve druhé púlce, kdy dochází k pomyslnému obsahovému i emotivnímu vrcholu celého vyprávění, neboť autor v tomto slamu vypráví vlastní zážitek z horské túry a snaží se na diváky přenést jím v tu chvíli

⁶⁰ DR. FILIPITCH. *Slam pro tebe*. In: Test tvojí trpělivosti., pozn. 37, s. 83-87.

⁶¹ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., s. 89., pozn. 56.

⁶² DR. FILIPITCH - *(Ne)viditelná muka trhu / slam poetry* In: Youtube [online]. 9. 03. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=cg4wi-cp0lc&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

prožívané emoce. Kromě intonace a hlasitosti slameři aktivně pracují i s tempem svého přednesu a různě ho v rámci jednoho slamu proměňují.⁶³

EXPRESIVITA

Jak bylo již několikrát zmíněno, autoři do svých textů promítají své názory, postoje a pocity, které se poté snaží přenést na publikum. Jazykovými prvky charakteristickými pro takový typ komunikátů jsou expresiva. Expresivum chápeme jako „lexikální výrazový prostředek vyjadřující citový, hodnotící a volní vztah mluvčího ke sdělované skutečnosti... pragmatická složka významu příslušného výrazového prostředku daná postojem mluvčího.“⁶⁴ Expresivita může být vyjádřena i mimojazykovými prostředky. „Expresivně působí ty prostředky, ve kterých se narušuje jistá jazyková nebo společenská konvence.“⁶⁵ Expresivita v rovině jazykové se v textech českých i zahraničních slamerů objevují hojně (viz ukázky), za expresivní může být ovšem považován celý žánr slam poetry, neboť svou volností a mnohdy neuchopitelností rozbíjí hranice dosavadní zakotvené poezie.

„(...)
 ať jsem si domů
 přivedl sebevětší megeru
 coby test
 tvoji trpělivosti
 doufaje
 že tě konečně **naseru**
 (...)“⁶⁶

„(...)
 Máš snad pocit, že se smráká?
 Proč jdeš **blbe** v gumákách?
 (...)“⁶⁷

„(...)
 hele Tukane,

⁶³ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., pozn. 56 s. 91.

⁶⁴ KŘÍSTEK, Michal. *EXPRESIVUM*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy -Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2017. [cit. 20. 6. 2021]. Dostupný z: <https://www.czechency.org/slovník/EXPRESIVUM>.

⁶⁵ MIKO, František. *Estetika výrazu: teória výrazu a štýl*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1969. s. 63.

⁶⁶ DR. FILIPITCH. *Test tvoji trpělivosti.*, pozn. 37.

⁶⁷ ANATOL SVAHILEC - *Vincent van Pedagogh / CZ - HU slam / Praha / Tiskárna vzduchu / 25.7.2018*. In: Youtube [online]. 9. 11. 2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5uzys3iqR6c&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

*nemám problém takhle narychlo zvednout zadek
ale mám jednu otázku,
Kdo je kurva Radek?
(...)
protože každé si zaslouží rozlučku
než zhebne na nemoc z manželského ozáření.
(...)
když temná silueta zjevila se,
přepli jsme do akčního módu jako prase.
(...)“⁶⁸*

ANGAŽOVANOST

Karel Piorecký ve své studii *Angažovaná poezie: souřadnice pojmu* (2012) kladně vyzdvihuje skutečnost, že moderní poezie je z většiny poezií angažovaná, což přináší změnu oproti předchozímu desetiletím, které nazývá obdobím „...dobrovolné tabuizace vztahu společnosti a poezie...“⁶⁹ Cituje zde Theodora W. Adorna, jenž angažovanou poezií popisuje jako nelhostejnou, jako umění, které je tvořeno z jiného, mnohem hlubšího důvodu, než aby „pouze“ bylo uměním. Slamů, jimiž jejich autoři vyjadřují své stanovisko k nejrůznějším oblastem veřejného života, je mnoho a jejich počet stále roste. Jde tedy o prvek, který je u tohoto žánru čím dál tím více patrný. Jeden z předních českých slamerů Anatol Svahilec se k tomuto tématu vyjádřil v rozhovoru pro Klacek, web založený studenty Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.⁷⁰ Popisuje zde slamovou situaci ve světě a v České republice právě z hlediska její společenské angažovanosti. Země více západní tíhnou ve slam poetry k textům vážným. Zmiňuje vlastní zkušenost z Mistrovství Evropy ve slam poetry, kde texty americké z většiny pokrývaly téma sexismu nebo kolonialismu, ty francouzské terorismu. Jako kontrast ovšem uvádí například slamovou scénu německou, která se na této události zaměřila zejména na texty s pivní tematikou. Podle jeho slov se česká slamová scéna začíná obracet od textů výhradně zábavných k těm vážnějším, politicky či společensky angažovaným. Důkazem tohoto obratu může být přímé zapojení českých slamerů do demonstrace na Letné, která proběhla v červnu roku 2019. Součástí příspěvku na zmiňovaném portálu Klacek je i video pozvánka

⁶⁸ ŠVĚD - Rozlučka se svobodou / DUO SLAM / Plzeň / Papírna / 21.2.2018. In: Youtube [online]. 3. 05. 2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=K1lk7XBPmS0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁶⁹ PIORECKÝ, KAREL. *Angažovaná poezie: souřadnice pojmu*. Psi víno. 2012. 16(59-60), 23.

⁷⁰ SCHNEIDEROVÁ, Barbora. *Anatol Svahilec: Soudný člověk má chuť si ze současné situace rozbit hlavu o zed'*. Klacek [online]. 2019, [cit. 3. 6.2021]. Dostupné z: <https://www.klackoviste.cz/clanky/rozhovor-anatol-svahilec>.

v podobě slamu Anatola Svahilce a Tukana.⁷¹ Ti poté na zmiňované akci přednesli každý svůj text. Tukan se v tom svém, s vypovídajícím názvem *EET volá domů*, zaměřil na osobnost Andreje Babiše, slam dokonce uvedl slovy, že se jedná o „Valčík pro Andreje“.⁷² Anatol Svahilec svůj výstup také částečně zacílil na zmiňovanou osobnost české politiky, zároveň ovšem kritizuje celou společnost a okrajově se dotýká i dalších problémů.

„(…)

Tahle země nevzkvétala.

Ale i po třiceti letech, nějak divně to tu kvete.

Nejvýchodnější západ a nejzápadnější východ.

Škrtime příležitost být míchou obou světadílů hemisfér.

Nejen kvůli firmám jako Agrofert.

Ale i krádežema per.

Počtem hnědouhelnejch děr.

Tim, že je tu módní bejt xenofóbní.

Tim, jak tu panuje minulosti odér

(…)

„73

K demonstraci na Letné na podzim roku 2019 připravili text jiní čeští slameři, a to Ondra Hrabal a Dr. Filipitch.⁷⁴ Další ve slamové scéně diskutovanou oblastí je například problematika genderu. Toto mnohdy tabuizované téma ve svém vystoupení *Transslam* otevřel slamer Švéd. Tento slam plný expresivních výrazů přibližuje transsexualitu a demonstruje negativní postavení společnosti vůči tomuto nesouladu mezi anatomickým a psychickým pohlavím, Švédovi se i takto laděným textem podařilo diváky rozesmát. Jeho slam je jakýmsi dialogem mezi otcem (pan Černý) a matkou (následně se přidává i sexuolog – viz ukázka), kterým se narodí syn, jenž neodpovídá společensky vytvořenému stereotypu „normálního“ mužského

⁷¹ *Já na Letnou nepojedu*. In: Youtube [online]. 19.06.2019 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=0hBVHufri3M&ab_channel=ZuzanaMal%C3%A1ZuzanaMal%C3%A1

Kanál uživatele Zuzana Malá.

⁷² *TUKAN - EET volá domů (Letná - je to na nás, 23.6.2019) / slam poetry*. In: Youtube [online]. 24.06.2019 [cit. 6. 6. 2021].

Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=vhJlBjwQJro&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁷³ *ANATOL SVAHILEC - Letná, je to na nás! / 23.6.2019 / slam poetry*. In: Youtube [online]. 24.06.2019 [cit. 6. 6. 2021].

Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=euE-A7srnWg&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁷⁴ *ONDRA HRABAL a DR. FILIPITCH - Je listopad / slam poetry*. In: Youtube [online]. 17.11.2020 [cit. 6. 6. 2021].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VWGZ5x458BA>. Kanál uživatele slampoetry CZ.

chování. Slam Švéd uzavírá upozorněním na skutečnost, že transsexuálové mají největší sebevražedné sklony z celé populace.

„(...)

Takhle, podívejte se pan Černý...

Ne, je to složitější, než se na první pohled může zdát.

Že váš syn není gay, to jistě uslyšíte rád (vy zkurvenej homofobe).

Ale situace je přímočařejší, věru.

Pane Černý, vy nemáte syna, ale dceru...

Ano, ano, jsem si jistý, tak ať vám to řekne sama.

Jak se jmenuješ? Seš Honzík? Vidíte, Jana.

Počkejte, pane Černý, já chápu, že vám tato situace nemusí úplně svědčit,

ale co na tom vlastně jako přesně chcete léčit?

To není nemoc. Vemte to takhle:

Volební preference Tomio Okamury se každým rokem zvedá.

Léčit se to taky nedá...

... Pohlaví je jenom kus kůže různých tvarů,

alternativně teda směr, kam vás pošlou chcát v baru.

Ale gender, a tohle zjištění možná bude nemilé,

gender je to, co doopravdy jsme, ty debile.

(...) ⁷⁵

Večerka, ženská zástupkyně české slamové scény, svými texty často reaguje na situaci v Asii, odkud pochází. Mezi její nejznámější texty patří *Antiasiatka*⁷⁶ nebo *Fiktivní milostný dopis čínského disidenta*⁷⁷. Další ženská slamerka Ellen Makumbirofa se ve svých výstupech dotýká problematiky rasismu, náboženství i feminismu. V textu *Mulati* například vede rozhovor, kdy je zároveň tazající se osobou i respondentem, a poukazuje na nesnášenlivost vůči lidem s africkými kořeny.

„Prosím vás, máte rád černé?

V ČR?... Né.

Co vám asociuje negr?

⁷⁵ ŠVÉD - *Transslam / Slam kabinet Dr. Filipitche / Praha / Café V lese / 16.5.2018*. In: Youtube [online]. 27.07.2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=K7z7RetYEU&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁷⁶ VEČERKA - *Antiasiatka / slam poetry*. In: Youtube [online]. 15.06.2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=BskHWIyoZ3s&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁷⁷ VEČERKA - *Fiktivní milostný dopis čínského disidenta / slam poetry*. In: Youtube [online]. 14.05.2021 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=AwtcCztV4lQ&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

Né, grrr.

Jak se prosím vás nazývají pravdivé informace o černoších?

Ne – mýty.

Správně, nemytý

(...),⁷⁸

4. PRAVIDLA A PRŮBĚH SLAMOVÝCH SOUTĚŽÍ

V předchozích kapitolách bylo naznačeno, že soutěžní prvek není nepostradatelnou součástí slam poezie. Nicméně sehrál nemalou roli ve vývoji tohoto žánru. Soutěžení je nedílnou součástí lidského života, definuje lidské schopnosti a možnosti, oslavuje lidské úspěchy. Je proto podle Smithe a Kraynaka⁷⁹ přirozené, že soutěže ve slam poezii přitahují pozornost značné části veřejnosti a nabývají na popularitě zejména mezi skupinou mladých lidí, která v dnešní době tíhne k poezii spíše ojedinele.

Vítězem první soutěže ve slam poetry, která se uskutečnila v rámci pořadu Uptown Poetry Slam, se v jazzovém klubu Green Mill stal Al MacDougal. První místo získal na základě nejhlasitějšího potlesku publika, což byl během tohoto klání jediný hodnotící faktor. Tento koncept prošel mnohými změnami, od hodnocení pouhým potleskem, potleskem doprovázeným výkřiky, zvedání rukou až po bodové hodnocení, ustálenou podobu, která je povětšinou používána dodnes. Pravidla a průběh slamových klání ovšem nejsou striktně dané, v jednotlivých zemích a městech se tedy mohou lišit. Různých rozměrů tyto události také nabírají na základě rozmanitých osobností samotných organizátorů, již mají prostor pro realizaci vlastních nápadů a inovací. Stejná volnost, jaká je patrná při vymezení slam poetry, je tedy přítomná i při samotné realizaci slamových soutěží. Existují ovšem pravidla, jimiž se řídí valná většina soutěží. Smith a Kraynak⁸⁰ přibližují čtyři základní, u každého ovšem upozorňují na skutečnost, že bývá slamery často porušováno:

A. Slameři prezentují vlastní texty

Hlavním důvodem je jednak podpora kreativního procesu utváření vlastních textů, dále také vytvoření konceptu, který lze hodnotit. Situace, kdy by jeden slamer prezentoval svůj pro diváky neznámý text a jiný známé Shakespearovy verše, by byla

⁷⁸ ELLEN MAKUMBIROFA - *Mulati / MISTROVSTVÍ ČR 2017 VE SLAM POETRY / Praha / MeetFactory / 2.12.2017*. In: Youtube [online]. 23.03.2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z

https://www.youtube.com/watch?v=VTRXoNUWlw&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁷⁹ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe, pozn. 1.

⁸⁰ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe, pozn. 1, s. 36 – 40.

soutěžně neuchopitelná. Slam poetry bývá nazývána žánrem vysoce inovativním, což vychází právě ze skutečnosti, že vznikají texty nové, aktuální, mnohdy vysoce experimentální a že bývají prezentovány jejich vlastními autory.

B. Omezený čas vystoupení na tři minuty

Slamerovo vystoupení je ohraničeno třemi minutami. Překročení tohoto časového limitu je penalizováno. Podrobně systém penalizace popisuje nezisková organizace Poetry Slam, Inc., která byla zřízena v roce 1996, aby dohlížela na dodržování pravidel slam poetry a prosazovala tento žánr ve světě. V průvodci *The Official 2007 Poetry Slam Rulebook*⁸¹ je uvedeno, že beztrestné překročení limitu tří minut je desetisekundové, za každých dalších deset vteřin navíc se slamerovi odečítá půl bodu z jeho celkového hodnocení. Pokud se slamer se svým výstupem dostane až nad jednu minutu nad limitem, je organizátor akce povinen ho zastavit. Nutno dodat, že tato přesná pravidla platí výhradně pro soutěže většího, mnohdy mezinárodního měřítka, které organizace PSI zaštiťuje. Jsou jimi: National Poetry Slam (NPS), Individual World Poetry Slam (iWPS) a Women of the World Poetry Slam (WoWps). Penalizace se u menších slamových klání můžou lišit, i když je patrné, že z pravidel stanovených PSI vychází. V časopise *Tvar*⁸² jsou vypsána pravidla penalizace pro české soutěže ve slamu vycházející z první české slamové soutěže v roce 2013, která se od těch výše popsanych mírně liší. Slamer je penalizován až po dvaceti vteřinách navíc, nikoliv po deseti, po každých dalších deseti vteřinách se mu pak odečítá jeden celý bod.

C. Žádné rekvizity ani kostýmy

Toto pravidlo se ustálilo v roce 1990 před National Poetry Slam (Celosvětová soutěž ve slamu, kde se setkávají zejména performeři ze Spojených států amerických, Kanady, méně častěji z Evropy a Austrálie.) Organizátoři se pozastavili nad otázkou, jak udržet dynamičnost celého klání v případě, že by si každý slamer nejprve přetvářel celé pódium a umisťoval na něj své rekvizity. Další pochybnosti vznikly při představě situace, kdy by si jeden z vystupujících jako hudební doprovod přivedl například živý orchestr. Oproti slamerovi, který by vystupoval s hudebním doprovodem, by jistě neměl

⁸¹ Erik D., Debora M., and Steve M., eds., *The Official 2007 Poetry Slam Rulebook*. Lake Whitmore, MI: Wordsmith Press, 2007.

⁸² *Slam poetry: Druhý ročník klání v básnickém free stylu vypukne 21. května 2004 v Českých Budějovicích*. In: *Tvar*. 2004, roč. 15, č. 11, s. 13. ISSN 0862-657X.

šanci. Z těchto i mnoha jiných důvodů bylo tedy ustanoveno, že slamer na jevišti performuje svůj text pouze s použitím mikrofonu, bez jakýchkoliv rekvizit či kostýmů. PSI má v již zmíněné příručce (The Official Poetry Slam Handbook) vypsanych pravidel více, neshrnuje totiž kostýmy, rekvizity a hudební doprovod v jednom bodě. Zákazy používání těchto prostředků uvádí jako samostatná pravidla, neboť u každého z nich dochází k jiné bodové penalizaci. U zmíněných restrikcí ovšem také dochází k jejich častému porušování či obcházení. V České republice jsou například pořádány akce zvané „Erotic slam“, kde se většina soutěžících tematicky obléká do županů.⁸³

D. Hodnocení v rozpětí 0–10 bodů

Tento hodnoticí systém je univerzální a používá se při většině slamových soutěží. Takzvanými „Chicago rules“, kdy je porotcům povoleno udělovat body záporné, se řídí velmi malé množství klání. Ve většině případů hodnotí slamery v jednotlivých kolech pět porotců. Každému slamerovi je poté vyškrtnuto nejlepší a nejhorší hodnocení, součet zbylých tří bodových hodnocení tvoří jeho skóre. Při některých soutěžích je zvolena taktika separace hodnocení textu od hodnocení performance. Vystupující tedy za každou uvedenou oblast získává 1–5 bodů zvlášť.

Poetry Slam, Incorporated kromě již zmíněných pravidel uvádí jako první pravidlo právo slamera na přednesení textu jakéhokoliv obsahu v jakémkoliv stylu. Slamer má také právo na řečový kontakt mluvení s publikem před svým samotným výstupem, nesmí ovšem ovlivňovat porotu, která již byla určena. Pokud se jedná o soutěž v týmech, členové týmu, jehož příslušník právě performuje, nesmí navádět diváky k reakcím.⁸⁴ Při každé oficiální slamové soutěži zaštitěné PSI je pronesena stejná úvodní řeč, v níž jsou krátce shrnuta více zmíněná pravidla a publikum je vyzváno k vyjadřování názoru na vystoupení, kterých bude svědky:

“The [National] Slam is a performed poetry competition judged by five members of the audience. Poets have three minutes to present their original work and may choose to do so accompanied by members of their team. The judges will then score the piece

⁸³ DR. FILIPITCH - *Chlípnost, O lásce / slam poetry*. In: Youtube [online]. 9.02.2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=T-1HOGiCpdg&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
ŠVĚD - *Sex je jako poezie / slam poetry*. In: Youtube [online]. 23. 01. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=okRt31PK5kY&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
KLÁRA - *Láska je... / slam poetry*. In: Youtube [online]. 10. 08. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=3kvnI_aAvVw&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁸⁴ Erik D., Debora M., and Steve M., eds., pozn. 64.

anywhere from 0 to 10, evaluating both the poet's performance and the contents of the poem. Points will be deducted for violating the time limit. The highest combined team score wins the bout. We encourage the audience to let the judges know how you feel about the job that they are doing. We exhort the judges to remain unswayed by crowd pressure. We are sure that the poetry will be worth your attention.”⁸⁵

Porota je organizátorem či moderátorem vybírána náhodně. Nejčastěji je to pět lidí z publika (někdy bývají pouze tři), kteří dostanou již předem natištěné body, jak tomu výhradně bývá na české slamové scéně (autorova vlastní zkušenost), nebo psací náčiní a prázdné papíry, kam body sami dopisují. Je nutno dodat, že výše zmíněná pravidla jsou stanovena PSI a v této podobě uplatňována zejména na soutěžích celostátních či mezinárodních. U menších českých soutěží se například nepraktikuje pravidlo s vypouštěním nejlepšího a nejhoršího bodového hodnocení. Pravidlem českých slamových klání bývá také přidán výstup od vítězného slamera, kterým se celá událost uzavře.

5. ČESKÁ SLAMOVÁ SCÉNA

5.1. VÝVOJ ČESKÉ SLAM POEZIE

Zatímco ve světě se slamy pořádají od poloviny osmdesátých let, v České republice se první klání ve slam poezii odehrálo v roce 2003 v Olomouci, v rámci festivalu Poezie bez hranic. Součástí soutěže byla vystoupení německých předskokanů, kteří demonstrovali to, jak by tento pro Čechy zcela nový žánr měl vypadat, v Německu měla slam poezie v té době již dlouhou tradici. Organizátorem této akce byl Martin Reiner⁸⁶, český básník, nakladatel a organizátor kulturních akcí.⁸⁷ Další výraznou postavou, která stála u zrodu české slamové scény, je Lenka Zogatová, která se aktivně angažovala v brněnské kulturní scéně, a společně s ní Jaromír Konečný, německý slamer s českým původem, který je mnohonásobným vítězem poezie slamů v Německu. Časopis *Host* v roce 2002 v jednom ze svých čísel publikoval rozhovor⁸⁸ s tímto úspěšným slamerem. Zde byl české veřejnosti tento žánr poprvé představen. Martin Reiner připustil, že to byl právě tento článek, který ho k uspořádání prvního českého

⁸⁵ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe, pozn. 1, s. 44.

⁸⁶ Narodil jako Reiner, v roce 1975 přejmenován na Pluháček.

⁸⁷ KŮS, Tomáš. *Slam poetry v Česku: Ten Years After*. In: *Host*. 2012, roč. 28, č. 9, s. 41-45. ISSN 1211-9938. Rovněž dostupné z: <https://casopishost.cz/archiv-bibliografie/271-cislo-09-12>.

BALAŠTIK, Miroslav. *Slam poetry: Poezie, to přece (ne)jsou dostihy*. In: *Host*. 2002, roč. 18, č. 7, s. 29-35. ISSN 1211-9938.

klání inspiroval.⁸⁹ Do prvního finále postoupili čtyři soutěžící ze semifinále v Praze a šest z toho brněnského. Prvním českým mistrem ve slam poezii se stal Marian Palla. Článek o klání s názvem *První český slam: mimořádný úspěch* v časopise *Host* (2003) předpověděl, že tato nová podoba performativní poezie v České republice nalezne své uplatnění.⁹⁰

O rok později se při příležitosti druhého ročníku mistrovství konala krajská kola celkem v deseti městech po celé České republice včetně Prahy a Brna. Veliký zájem ze strany diváků i účinkujících byl zejména v Plzni. Třetí ročník přinesl na scénu výraznou postavu Bohdana Bláhovce, který je jedním z nejúspěšnějších českých slamerů. Mistrovský titul vybojoval svým osobitým přednesem založeným na improvizaci a na hře se strukturou slov. Další významná osobnost se na slam poetry objevila v roce 2007. Byl jí Jakub Foll, který nevyhrál pouze tento ročník, ale stal se dokonce dvojnásobným českým mistrem ve slam poetry. Publikum si získal improvizací, při které přímo na jevišti ztvárňoval slova, která mu byla jednotlivými diváky přihrávána. Dalším úspěšným slamerem je Jan Jílek, který je rovněž držitelem dvou mistrovských titulů. Tento slamer byl navíc úspěšný i v zahraničí, v roce 2010 se umístil na třetím místě na Die Internationale SLAM! Revue v Německu.

Básník a pořadatel slam poetry Tomáš Kůs výše zmíněnými mezníky a jmény shrnul období české slam poetry od jejího počátku v České republice po dobu dalších deseti let. V časopise *Host*⁹¹ navíc uvádí další jména českých slamerů, jako jsou na příklad Mruczivák, Miroslav Kynčl, Taktika nebo Monika Serbusová. Počátky slamové scény charakterizuje slovy:

„Jaký je tedy český slam? Zdá se, že jeho nejčinnější zkušeností byla právě ona chvíle, kdy se začínalo od nuly. Kdy nikdo netušil, co to vlastně je nebo může být. O podobě poetry slamů v Česku se rozhodovalo za chodu, přímo na pódiu a před publikem. Nekopirovaly se zahraniční vzory, ale interpreti si postupně ověřovali principy interakce s publikem, rytmiky projevu, sílu mímiky i pohybu, pilovali texty nebo naopak stoprocentně improvizovali, hledali témata, která zaujmou. Při tom všem se učili jeden od druhého a také z vlastních i cizích chyb...“⁹²

Od roku 2012 ovšem česká slamová scéna prošla mnoha změnami a objevili se noví talentovaní performeři. Anatol Svahilec v rozhovoru pro *Český rozhlas Radio Wave*⁹³ shrnul

⁸⁹ REINER, Martin. *Slam poetry*. In: Martin Reiner [online]. Nedatováno [Cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <http://www.martinreiner.cz/11-slam-poetry>.

⁹⁰ HEJSKOVÁ, Světlana. *První český slam: mimořádný úspěch!* In: *Host*. 2003, roč. 19, č. 9, s. 27-30. ISSN 1211-9938.

⁹¹ KŮS, Tomáš., pozn 86.

⁹² Tamtéž, s. 43.

⁹³ FITLBACH, Filip, SVAHILEC, Anatol, BLÁHOVEC, Bohdan. Bláhovec a Svahilec. *Česká slam poetry scéna přestala improvizovat, je ale čím dál oblíbenější*. In: *Radio Wave* [online rozhovor]. 15. 2. 2019. [Cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/blahovec-a-svahilec-ceska-slam-poetry-scena-prestala-improvizovat-je-ale-cim-dal-7768555#volume>.

její vývoj do tří fází a sám sebe řadí právě do té třetí. Aktuální českou slamovou scénu podle něj charakterizuje zejména důraz, jenž je kladen na text, a s tím spojený postupný odklon od improvizace, na které český slam ve svých předchozích fázích stál. Také vidí tendenci slamerů tíhnout čím dál tím více k textům angažovaným. Bohdan Bláhovec právě improvizaci na současné slamové scéně postrádá. Je ovšem zřejmé, že podoba současné poezie má u diváků úspěch. Vyvrací tedy skutečnost, že by byl slam pro české publikum mrtvým žánrem:

„Já bych paradoxně tvrdil, že je to naopak. Já si myslím, že ta popularita tý věci, je mnohem větší, než byla řekněme před těma osmi lety. Je to vidět úplně čistě, pouze a jen i podle čísel, těch lidí chodí mnohem víc. Když děláte v Praze jakékoli slam, je prostě vyprodanej...“

5.2. PŘEDNÍ PŘEDSTAVITELÉ ČESKÉ SLAMOVÉ SCÉNY A JEJICH TVORBA

Nyní zde představíme několik nejvýraznějších osobností české slamové scény, zejména té aktuální, a jejich tvorbu. Kromě vybraných slamerů níže představených jsou dalšími výraznými osobnostmi:

- A. Ellen Makunbirofa
 - B. Švéd (vlastním jménem Petr Brožovský)
 - C. Pan Fenek (vlastním jménem Martin Klusáček)
 - D. THEA
 - E. Jiří Juráň
 - F. Jan Dibitanzl, Dave (dříve pod pseudonymem Dave Naslamkejv)
 - G. Karin
 - H. Večerka (vlastním jménem Hanka Nguyen)
 - I. Daniel Kunz (uznávaný improvizátor)
 - J. Pavel Oškrkaný
 - K. Honza Dibitanzl
 - L. Metoděj Constantine
 - M. Jakub Foll
- A další...

BOHDAN BLÁHOVEC

Obrázek 1 - Bohdan Bláhovec slamující. Foto: Barbora Linková

Bohdan Bláhovec se narodil v roce 1984 a je jedním z nejdéle působících slamerů na české scéně. V rámci druhého ročníku mistrovství republiky ve slam poetry získal mistrovský titul. V dalších letech skončil dvakrát druhý. Je uznávaným českým dokumentaristou, příkladem jeho filmografie jsou například: *Kdo chce zabít Ashley?* (2007), *O domě* (2008) nebo *Show!* (2013), což je absolventský film FAMU, jejímž je absolventem.⁹⁴ Ve slamu pracuje hlavně improvizčně, přičemž rozkládá věty a slova na jednotlivé segmenty a opět je k sobě vrací zpět. Příkladem je jeho slam *Epi epi epitař*:

*„bla bla bla
bláhovec/
/věc
věc veřejná
res publica
hlas publika
pubicita -
- duplicita
persón:
kdo z těch dvou jsem já?*

⁹⁴ OŠKRKANÝ, Pavel. *Bohdan Bláhovec*. In: *Slamoviny*. [online]. 28. 08. 2015. [Cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <http://slamoviny.wz.cz/2015/08/28/bohdan-blahovec/>.

*kdo s těch dvou je on?
publicita/duplicita
city a citace
ze-mě a mě-sta?
má vina made in china
namísto činů
po-sta-čí gesta...?
svým dílem seBB nepřežiji
náhrobní kámen facebook.com
downloaduj ryzí poesii
to co jsem já
není ON
/OFF⁹⁵*

ANATOL SVAHILEC

Obrázek 2 - Anatol Svahilec. Foto Josef Dvořáček

Tento tanečník, scénograf, choreograf, herec a především slamer, vlastním jménem Václav Šindelář, je výraznou postavou české slamové scény. Narodil se v Mladé Boleslavi v roce 1994 a poté navštěvoval základní a střední školu v Plzni. Jako dvacetiletý nováček

⁹⁵ HÝSEK, Robert. *Deset deka slamu: průřez olomouckou slam poetry*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 81, Sborník. ISBN 978-80-244-4772-8.

na scéně vyhrál v roce 2014 mistrovství republiky a byl prvním Čechem, který se zúčastnil mistrovství Evropy. Společně s dalšími slamery se také angažoval v demonstraci na Letné a performoval několik takto laděných slamů. Podle informací uvedených ve sborníku *Deset deka slamu se* tomuto žánru začal věnovat, protože mu dává možnost být tím, kdo celý výstup řídí. „Slam poetry začal dělat, protože s ním nikdo nevydrží ve větším divadelním oboru.“⁹⁶ Podle vlastních slov v rozhovoru pro ČT Art⁹⁷ ho jeho slamová tvorba již nějaký čas živí. Při rozhovoru v rámci talk show slamTALK⁹⁸ prozradil, že od útlého věku pocíval potřebu bavit lidi kolem sebe, s kamarády také založil studentský divadelní soubor. Svůj první slam *Mamut*⁹⁹ přednesl ve výuce českého jazyka na gymnáziu, aniž by v té době měl ponětí o existenci žánru slamové poezie. Svá díla popisuje jako texty se silnou humornou linkou, vtip je pro něj prostředkem, mnohdy i samotným účelem jeho textů. Mezi jeho nejznámější slamy patří *Vincent Van Pedagog* (viz ukázka), jenž je textem, u kterého se podle autora sice pod vrstvou humoru nachází i téma k zamyšlení, primární funkcí tohoto slamu je ovšem pobavit. Jak sám ve zmíněném rozhovoru naznačuje, mezi jeho díla patří i taková, která vyžadují historické či jiné znalosti, aby došlo k plnému pochopení vtipu, který text nese. Doposud publikoval tři tištěné sbírky: *Emu mele maso* (2016), *Přece se to nevyhodí* (2018) a *Motorové sáně* (2020).

*„Tak jen jim pěkně zamávejte a prohlédněte si je zblízka
snad ve stejném stavu vrátí se to po čem se vám bude stýskat
když slipy mikiny a fény už v kufru zabalený
snad na věčnost už vystavená bezinfekčnost
tak si nastup milá slečno
ale jak v autobuse vyndáš ten řízek
nedojedeš dál než k první bříze.*

*A vůbec, které dítě se ukáže jako zmetek
tak pro toho si přijedete
snad si rozumíme, rodičové,
si nemyslete, že když vysolíte love, za pryčny a za svíčkové
aby na venkově mezi stromky jsme vám vyvenčili potomky
že budete mít děcka na čtrnáct dnů z krku.*

⁹⁶ HÝSEK, Robert., Pozn. 94, s. 23-24.

⁹⁷ ZEMANOVÁ, Kateřina. *Slam poetry se dere už i do knížek - a má tam své místo?* In: ČT ART [online]. 15. 9. 2020, [cit. 20. 6. 2021] Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/inside/slam-poetry-se-dere-uz-i-do-knizek-a-ma-tam-sve-misto-13M6k>.

⁹⁸ *slamTALK #4 ...s Anatolem Svahilem.* In: Youtube [online]. 8. 04. 2021 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=S6hKbJVeBqs&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

⁹⁹ *Anatol Svahilec: Mamut.* In: Youtube [online]. 18. 01. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=4-FrY1wLCDg&ab_channel=AnatolSvahilec. Kanál uživatele Anatol Svahilec.

*Poštovní hrdlička přiletí a vrkú
s hned se dáte do úprku
páč to se nedá ten váš fracek,
hned vyzvednout a deportace. “*

*Vzor stejnej po stý
za vybranou škváru narvat dvě třídy do autokaru
cestou povinně číst Divou Báru
dozoruju já, Vladka a Maruš
a jak žactvo rozverné a vzpurné, jak Sex Pistols na čínském turné
tak tam kde nás vyhoděj tam budem v škole v přírodě.*

*Jeden větší lump než druhej poděs
jo, já ti dám ADHD smrade
tebe nikdo nenaučil se chovat
a my, jak legie u Sborova
či jak ten dědek z Chalupářů (kterého hrál Sovák)
o mravnost dětí svedem vitvu lítou
a že nemůžem je bít jak žito
ani malej lepák, představ si to
tak na každém našich svěřenců kroku
do nich metáme salvy mentoračních broků.*

*Však jak v písni praví Pepík Melen
příkrost dělá učitele
jen ten na v luzích hájích rozprostřenou školou
zvládne mít vše pod kontrolou
když s osudem si dává páku
hlídat jak máku pubertáků
v létě či na lyžařském kurzu ledě
páč ty se zmrzačíš a já jdu sedět.*

*Za mříže do sborovny ostatních
co se jim taky žák přerazil o patník
na rutinní pěší túře
a může být ještě hůře, stehenní tepny průřez*

červený teče jak z vola, v krvi utopená přírodní ško-

Šulc, Jeronýmek, Míka, co vám tady teďka říkám

kdo ti dovolil si sám krájet buřt

se šmikneš, žily prázdný a zduř

Zahod' to než s tebou zametu.

Šulc, to máš z domova tu mačetu?

(...)“¹⁰⁰

DR. FILIPITCH

Obrázek 3 – Slamer Dr. Filipitch. Foto Radio Wave

Slamer Filip Koryta, jenž vystupuje pod pseudonymem Dr. Filipitch, je dalším aktuálně velmi výrazným českým slamerem. Narodil se roku 1989 v Kraslicích, vystudoval gymnázium a poté český jazyk a literaturu na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Je také básníkem (mnohdy svou performanci slam poezie zahajuje předčítáním svých básní), muzikantem (píše texty pro své kapely Glajstr Duo a diCaprio, jejichž je zároveň frontmanem).¹⁰¹ S prvním slamem vystoupil v roce 2016 a v roce 2017 se stal mistrem republiky. Je autorem slamových sbírek *Test tvoji trpělivosti* (2018), *Promiň* (2019) a *Fotogenické problémy* (2020) a jedné knihy prozaické: *Falknov Calling* (2020). Kromě

¹⁰⁰ ANATOL SVAHILEC - Vincent van Pedagogh / CZ - HU slam / Praha / Tiskárna vzduchu / 25.7.2018. In: Youtube [online]. 19. 11. 2018 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5uzys3iqR6c&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

¹⁰¹ DR. FILIPITCH. *Test tvoji trpělivosti.*, pozn. 37, s. 106.

samotného vystupování se svými slamy se tento performer věnuje slam poezii v rámci moderování jednotlivých klání nebo již zmíněného pořadu *slamTALK*, jehož úkolem je představit české slamery. Společně Ondrou Hrabalem vystoupili s textem *Je listopad* při demonstraci na Letné na podzim roku 2019¹⁰². Jeho texty mají mnohdy hudební přesah, jsou typické svou výraznou rytmizací a často je v nich zakomponován refrén. Jak sám v jednom rozhovoru uvedl: „Jsem značně expresivní, teatrální, mnohdy rytmickej, díky přesahům do hudebních žánrů jaksi melodickéj,“¹⁰³ V tomtéž článku reagujícím na mistrovství republiky, jež právě tento slamer vyhrál, popisuje autor Filipitchův styl: „Když vyčerpá běžné prostředky, bezostyšně text zpívá.“¹⁰⁴ Tukan, slamer, s nímž Dr. Filipitch několikrát vystoupil v tzv. Duo slamu (slam poetry dvojic) a autor předmluvy v jedné z Filipitchových sbírek, popsal tohoto slamera slovy: „Co je slam poetry, nikdo neví. Já ovšem vím, že Dr. Filipitch je slamer, který ví, co chce, a nebojí se vlastních výzev, které si klade. Divák zároveň může hrát jistota, že bude vždycky ze strany tohoto performerera překvapen.“¹⁰⁵ V jeho textech se hojně objevují motivy milostné, hravé, ve kterých se podle slov Tomáše Kůse: „nebojí shodit sám sebe.“¹⁰⁶ V jeho humorných textech je mnohdy ukrytý hlubší význam, jenž ukazuje jeho široký přehled. Mezi jeho texty patří například již zmíněné *(Ne)viditelná muka trhu*¹⁰⁷ a *Slam pro tebe*¹⁰⁸. Úvodním textem jedné z jeho sbírek je slam s názvem *8. března 2017*¹⁰⁹, v němž se rozčiluje na sebevraha, který skočil na koleje a způsobil tak zpoždění vlaku, ve kterém Dr. Filipitch sedí. V průběhu si z mrtvého muže rozčileně utahuje:

*„za kruhy ubíhá
líbezná krajina
běžně k ní upnuty
veškeré zraky
a náš vlak
letící šíp
co ji protíná
zrovna jak*

¹⁰² ONDRA HRABAL a DR. FILIPITCH., pozn 73.

¹⁰³ EL CHAAR, Adam. *Flow Dr. Filipitche: původní reportáž z finále Slam poetry*. In: Host. 2018, roč. 34, č. 1, s. 73. ISSN 1211-9938. Rovněž dostupné z: <https://casopishost.cz/files/magazines/323/lrxknqxu-host-18-01-el.pdf>.

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 72.

¹⁰⁵ Tukan. *Předmluva*. In: Test tvojí trpělivosti., 2018, s. 9., pozn. 37.

¹⁰⁶ KŮS, Tomáš. *Druhý plán čeká v záloze*. In: Test tvojí trpělivosti., 2018, s. 104-105., pozn. 37.

¹⁰⁷ DR. FILIPITCH., Pozn. 61.

¹⁰⁸ DR. FILIPITCH., Pozn. 59.

¹⁰⁹ DR. FILIPITCH - 8. března 2017 (oficiální videoklip). In: Youtube [online]. 10. 07. 2018 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=k4DHgoI4v7g&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

*sluneční paprsky mraky
když v tom – bum!
náráz!
rána jako prase!
šok!
Armstrong Českéjch drah
malej krok pro tebe
ale pro cestující velkej skok*

*a já
uvězněn v kupé
ve směru z Plzně na Prahu
protože namísto MHD
slavíme svátek sebevrahů
týpek
nesvedl vzdorovat
života tlaku
a tak
zřejmě v touze
přiblížit se
konzistenci rajskýho protlaku
rozhodl se políbit
kovová ústa vlaku*

*já mám pochopení
občas je život
fakt k nesnesení
ale nemohl sis
- kámo -
radši pěkně v klidu
doma hodit lano?
s žiletkou
ve vaně si potykat?
hrst prášků spolykat?
namísto pod vlak
z okna skočit?*

(...)

„110

Ke konci slamu se ovšem nad vším zamýšlí:

„(...)

a najednou

se to ve mně pere

dojde mi

žes musel vědět proč

žes musel mít důvod

aby ti v hlavě

strašil imperativ

„skoč!“

a ne že ne

neumim si představit

co člověka takhle daleko zažene

a tam

kde skončil tvůj boj

právě zastavuje

náhradní spoj

„no konečně“

někdo křičí

„je to v píči“

přidává se další

„stejně už to nedám!“

ze sedadla se zvedám

i ostatní se zvedaj

přestoupí a zapomenou

večer už si na tebe

nevzpomenou

protože

hádky televize složenky

neumytý nádobí

nevynesný koše

¹¹⁰ DR. FILIPITCH. 8. března 2017. In: Test tvoji trpělivosti., pozn. 37.

nedostatečně plný peněženky

nebo

čtvrthodinka rozkoše

*i po smrti
jsi zůstal sám proti všem
proto jako kondolenci
aspoň přijmi tenhle slam“¹¹¹*

TUKAN

Obrázek 4 - Básník Robert Netuka v podcastu Studio N. Foto: Filip Titlbach

Tukan ve slamTALKU¹¹² popisuje, jak ho před lety četba poezie, například Holana a beatníků, přivedla k psaní vlastních textů. V té době si nedokázal představit, že by se svou tvorbou někdy vystoupil před lidmi. Dnes patří mezi jedny z nejuznávanějších slamerů na české scéně. Vystudoval filozofii na Masarykově univerzitě v Brně, angažuje se v Organizaci pro pomoc uprchlíkům. Tento slamer, vlastním jménem Robert Netuka, je trojnásobný mistr v duoslamu a vicemistr republiky ve slam poezii za rok 2017. Společně s Anatolem Svahilcem vystoupil na demonstraci na Letné v červnu 2019, kde performoval v této práci již zmíněný text *EET volá domů*. Ačkoliv se u něj aktuálně objevují i slamy například o lásce, slamy humorné, ve většině svých textů se zabývá otázkami sociálními a

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² *slamTALK #8 ...s Tukanem*. In: Youtube [online]. 10. 05. 2021 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=RKhyX9jY1yY&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

politickými. Ve slamu *Nezávislá média*¹¹³ např. tematizuje otázku svobody informačních zdrojů, naráží na případ Jána Kuciaka. V textu *Na věčné časy*,¹¹⁴ vydaném v rámci listopadového výročí, otevírá téma komunistického režimu. Slam *Slunička* (viz ukázka) není mezi jeho z většiny angažovanými slamy výjimkou.

*„Slunička, slunička do sívička
že umí slovička z angličtiny
ale žádný činy
furt jenom kecat voloviny
emancipace ženy a jiný píčoviny
jsou toho plný noviny, úplný kraviny
místo aby sbírali víčka
chodí si věčka na kafička
študáci, nemaj co na práci
ve škole nohy na stole
v knihovně – k čemu?
když pak maj práci úplně vo hovně
úplně k ničemu, vole, bych je postavil do latě
hezky pěkně lopatu do ruky, vole
Já bych je hnal, celou tuhle generaci!
Jak na demonstraci? Ať si zkusí exekuci
dlouhý roky úroky z hypotéky
nemít ani na léky
všechno dávat bance a na poslance, tý sebrance
tam nahoře
a aby nám pak tahali přes moře
nějakej zvěřinec
No úplnej blázinec!
To je hrůza, co se tady děje všechno!
samý ty dredy, techno
vyfetlo, pometlo
piráti, ilumináti
židi, co to řídí všechno*

¹¹³ TUKAN - *Nezávislá média / slam poetry*. In: Youtube [online]. 30. 04. 2020 [cit. 22. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5E1gR_wsBoQ&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

¹¹⁴ TUKAN - *Na věčné časy?*. In: Youtube [online]. 18. 11. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=E9_dVMYJzPQ&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

řízená invaze, tadyta krize
ale to už ti neřekne Česká televize,
když si jedou ty multikulti vize
za peníze
takle hozený do koše
od Sorose!
Sem to viděl na titulce v trafice v Lidovkách vole
uplně plná náplavka
tadytěch čmoudů
to není legrace
oni sou všude
i u nás na zastávce sem viděl jednoho
jak se tam krčí
ale o tom už média jako vždycky radši mlčí, že jó?!
je mi uplně jasný jak se to hodí tý neziskovce
nebuďte ovce lidi vole, kurva
zaplacený všechno od Bruselu.
Diktát jako tenkrát
protentonkrát
Čechy a Morava, poprava
o nás bez nás
je třeba posunout se doprava
levá, pravá, pochodem vchod!
Za národ!
Normálně zavřít hranice
uzavírka, čus.
Žádná vyžírka
jeden velkej autous a domu.
Máš ajfouna?
tak si zavolej.
(...)¹¹⁵

¹¹⁵ TUKAN - *Slunička /slam poetry*. In: Youtube [online]. 15. 02. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=8ntDsYjt6U0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampometry CZ.

ONDŘEJ HRABAL

Obrázek 5 - Ondřej Hrabal v redakci webu ČT art, foto: Josef Chuchma

Dalším z úspěšných českých slamerů je Ondřej Hrabal, který se narodil roku 1995 v Uherském Hradišti. Dokončil bakalářské studium filozofie a anglické filologie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, v anglické filologii poté získal i titul magisterský, stejně tak v oboru aplikované ekonomiky. Je ředitelem nakladatelství Nugis Finem Publishing a kromě slamu se věnuje například hudbě, moderování nebo organizování kulturních akcí (ostravský literární festival Inverze). V rozhovoru pro časopis *Host* společně s tímto festivalem zmiňuje i přípravy literárního programu pro Letní filmovou školu v Uherském Hradišti. Ve zmiňovaném článku také slamer popisuje své zkušenosti se studiem tvůrčího psaní, které podstoupil na anglické univerzitě University of East Anglia. K žánru slam poetry ho přivedl stejnojmenný kurz vyučovaný Bobem Hýskem na Univerzitě Palackého v Olomouci. V roce 2018 se Ondřej Hrabal stal mistrem České republiky ve slam poetry. S Dr. Filipitchem performoval slam *Je listopad*¹¹⁶ na demonstraci na Letné v roce 2019. V témže roce debutoval svou básnickou sbírkou *Nezkoušej se usmát*.¹¹⁷ Čtyřikrát se dostal do finále mistrovství republiky, v rámci finále mistrovství, které následně vyhrál, performoval svůj text *Battle Zeman*

¹¹⁶ ONDRA HRABAL a DR. FILIPITCH., pozn. 73.

¹¹⁷ HRABAL, O. L. *Nezkoušej se usmát*. Kruceburk: JT's nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-907504-1-8.

vs. *Masaryk*¹¹⁸(viz ukázka), který napsal ku příležitosti stého výročí vzniku republiky.¹¹⁹ V tomto slamu se střídavě vtěluje do obou postav. Mezi jeho další slamy patří například *Óda na selektivní paměť*¹²⁰, kde otevírá téma selektivní paměti v rámci vzpomínání na komunistický režim, nebo *Brouk Baggins z Kraje Máje*, který sám autor před výstupem označuje za pokus o slam konfrontační.¹²¹

*„klidně sám proti všem
budu bránit naši zem
jsem hlavně Čech každým coulem
jebu muslimy, co Němci zvou sem
nejsem proti tobě sám
dolních deset mega mám
jsem Clark Kent i Tony Stark, man
ty jsi jenom dement
co měl jeden dobrý sen
a pár židovských friends
co mu založili zem*

*běž si psát o Platónovi, na to dneska nikdo nemá čas
je potřeba kratší, ostřejší a zlejší na Twitteru mít hlas
mám pro tebe vzkaz, tebe by ožral aj můj kvas
já dám flašku na ex, všechno jedu na max*

*furt jenom fňukáš, zas slyším nářek
kult osobnosti – kus od svatozáře
kdybys nebyl mrtvý, vyhubím tě jak novináře
nebojím se říkat pravdu, to mi nikdo neodpáře*

¹¹⁸ ONDRA HRABAL - *Battle Zeman vs. Masaryk / slam poetry*. In: Youtube [online]. 7. 01. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=3g99VobBmHE&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

¹¹⁹ HRABAL, Ondřej, NĚMEC Jan. *Když to vyjde, je to šlensví: rozhovor s mistrem České republiky ve slamu Ondřejem Hrabalem*. In: Host. 2019, roč. 35, č. 3, s. 78-81. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <https://casopishost.cz/files/magazines/10345/eu9q0nns-HOST-19-03-el-NM.pdf>.

¹²⁰ ONDRA HRABAL - *Óda na selektivní paměť / slam poetry*. In: Youtube [online]. 21. 01. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=JGcuAS2O3lc&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

¹²¹ ONDRA HRABAL - *Brouk Baggins z Kraje Máje / SLAM EXHIBICE vol.31 / Praha / Rock Cafě / 20.9.2018*. In: Youtube [online]. 26. 11. 2018 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=mW2iRXlufuY&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

*tys byl Čechoslovák, já jsem Čech
já jsem lev
ukousnu ti hlavu
nejsi ready na můj hněv*

*cituji sebe: kdyby mě někdo osobně napadl,
já bych ho snad utloukl cihlou
kdybych ji měl ze zdi vyrvat*

*na majku TGM
trendy jak MGMT
vždycky píšu bomby – jak TNT
filozof na hradě, dnes ani po DMT
jsem mokrý sen Čechu a ty jsi jen stín
tak co teď s tím
já jsem měl Čapkovy Hovory s TGM
tobě kokot Soukup kouří v Týdnu s prezidentem
prezidentem
co s tímto precedentem
Češi skončili se sentimentem
po časech
kdy tatíček vlasti nebyl v chlastu pasti
zas ti vrávorají nohy dej si masku na ksicht
ať schováš, že vypadáš jak Quasimodo
já jsem byl elegán, není to asi módou
bojoval jsem za národ po celém světě
ty bojuješ se schodama ve svém domě
v třiaosmdesáti dal jsem vojenskou přehlídku v sedle koně
faker na Hitlera
ukázat že nad naší krásnou zemí
se rozhodně nesetmí
nesed' si na vedení
a pochop
že já jsem byl filozof, prezident prorok*

*ty jsi jenom kořalky otrok
profesor za bars dává ti efko
seber si index a táhni, ty děvko*

*já že jsem Quasi-modo?
tak ty jsi asi passy
mě lidi milujou
jsem pro ně symbol spásy*

*můj hypeman Ovčáček
držku ti poskáče
jebnu tě lahváčem
nehrej si na hráče*

*s Andrejem jedem největší hustle v Česku
gangstas od devadesátek, drž hubu, dědku
ženská ti chcipla v léčebně, no měla z tebe depku
svou stařeckou holí ti rozštípnu lebku*

*já jsem zákon
ty pako
tak fuck off*

*pravý OG se nebojí napálit to lidem do ksichtu:
třetina z vás je slabá duchem
každý sedmý je debilní nebo dementní
nebo alkoholik
dík*

*jsem rád, že jsi k sobě upřímný
od té doby, co jsi prezident, lidi se stydí u hymny
prosím tě, seber se a uхни mi
z očí
brzo éra čtyř brad skončí
hledám smysl v tvých kecech, jak ty článek od Peroutky
když se podívám na tvůj kancl, vidím jenom ruské loutky*

*Egypt měl deset ran, Česko má deset let tvé vlády
ale přežili jsme vzestupy i pády
tak to teď a taky
neposere jeden sráč, co se staví západu zády
tvoje eskapády
jsou brzo u konce
dokonce i ty to musíš vidět
pálíš trenky jak mosty
sám se musíš stydět
vypláchni si hubu, na to hodil by se bidet
ale ne, sorry, klídek
protože na takové sráče, jak jsi ty, možná ani není třeba katy
protože dřív nebo později si všichni všimnou
že císař nemá šaty“¹²²*

RIMMER

¹²² HRABAL, Ondřej. *Battle Zeman vs. Masaryk*. In: Ravn [online] prosinec 2021. [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <https://itvar.cz/battle-zeman-vs-masaryk-2019>.

Slamer Jiří Charvát, jenž vystupuje pod pseudonymem Rimmer, se narodil v roce 1984 v České Lípě. Není pouze slamerem, ale také spisovatelem, copywriterem, básníkem a improvizátorem. Je autorem blogu *i write*, knih *Eskejp: Na útěku z kanceláře* (2017), *Qejci: Existenciální sperma komiks* (2017) a básnické prvotiny vydané v roce 2019 *Zase je dneska*. Věnuje se i stand-upu a vystupuje na konferencích. Je dvojnásobným českým mistrem v poetry slamu. Velmi brzy se naučil číst a intenzivní vztah k textu si budoval od útlého dětství. Na základní škole vydával školní časopis, poté zkoušel studium žurnalistiky, ze kterého přešel na copywriting, od něhož postupem času také upustil. Nyní ho živí psaní, vystupování a moderování. Sám sebe popisuje jako člověka, který říká lidem to, co nechtějí slyšet, a oni se tomu smějí.¹²³ Jeho slamy jsou například *Už nechci*¹²⁴ (viz ukázka), *Tinderella*¹²⁵ nebo *Hipstár*¹²⁶. Ve svých slamech jde často velmi hluboko do svých myšlenek o smyslu života, o dnešní společnosti a způsobu, jakým většina lidí žije.

„jsme jenom opice

bez chlupů

v bytech

topit se v logice

a plavat v citech

a já

jsem jenom bytost v bytu

¹²³ CHARVÁT, Jiří, TRŽIL, Dan. *Jiří “Rimmer” Charvát o improvizaci, kreativě, vědomí a psychedelické zkušenosti*. In: Proti proudu [online podcast]. 2018. [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: <https://protiproudu.net/jiri-charvat/>.

¹²⁴ RIMMER - *Už nechci / BEST OF CZ SLAM / Praha / Rock Cafě / 19.4.2017*. In: Youtube [online]. 6. 11. 2017 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Jal7prv9vK0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

¹²⁵ RIMMER - *Tinderella / Finále Mistrovství ČR 2016 / Praha / Meet Factory / 3.12.2016* In: Youtube [online]. 3. 2. 2017 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=vuetSwPFioE&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

¹²⁶ RIMMER - *Hipstár*. In: Youtube [online]. 28. 12. 2015 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=IrVVHBbxnzY&ab_channel=Ji%C5%99%C3%ADCharv%C3%A1t. Kanál uživatele slampoetry CZ.

*co v deficitu citu
se štítí svýho štítu*

a stejně všude štít

*a ptám se what is it?
když v rakvi rekvizit*

*už nechci
nechci*

cítit

*už nechci
nechci*

chtít

*už nechci bejt strojem
od devíti k pěti
už nechci dělat dojem
už nechci dělat děti
už nechci dobrý den
už nechci konverzovat
už nechci jak to 'de?
už nechci zejtra znova
už nechci pudem ke mně
už nechci hlavně jemně
už nechci vložte heslo
už nechci nepřineslo
to nic*

dobrýho

*už nechci hledat smysl
a házet krysám krysou
už nechci sedni čekej
už nechci už seš velkej
velkej
co to znamená vůbec?*

*a ptám se what is it?
když v rakvi rekvizit*

*už nechci
nechci*

cítit

*už nechci
nechci*

chtít

*už nechci už nechci už nechci už nechci
už nechci tisíckrát
už nechci tuhle šňůru
už nechci jíst a spát
už nechci bejt vzhůru¹²⁷*

¹²⁷ CHARVÁT, Jiří. *Už nechci*. In: i write [online]. 2017. Dostupné z: <https://jiricharvat.cz/uz-nechci-slam/>.

6. VYUŽITÍ SLAM POEZIE VE VYUČOVÁNÍ

Poezie patří mezi problematické oblasti literární výchovy, zároveň je pro studenty jedním z nejméně oblíbených obsahů. Příčinou odporu žáků k poezii může být podle Valy¹²⁸ skutečnost, že poezie byla vždy vnímána jako vyšší literární forma, která byla určena pouze pro úzké skupiny lidí. Pro práci s poezií je příznačné množství různých interpretací, neboť hledání smyslu každého textu je ovlivněno právě dispozicemi jednotlivého čtenáře. Vala uvádí výsledky výzkumů Fleminga¹²⁹, podle nichž je patrné, že zatímco obliba poezie u studentů je velmi nízká a její tendence klesavá, drama u žáků nabývá na stále větší oblíbenosti. Drama totiž „na rozdíl od poezie více připomíná běžnou lidskou komunikaci.“¹³⁰ Z výzkumu vyplývá, že hlavním problémem je obsahový a zejména jazykový odstup, který přirozeně mezi světem většiny poezie a světem, ve kterém dnešní mladá generace vyrůstá, vzniká. Jako další možné důvody Fleming zmiňuje: špatně předávanou a vysvětlovanou látku s nedostatkem imaginace, nevhodně vybrané básně nebo souvislosti v textech, které pro čtenáře jsou neaktuální, a tudíž neuchopitelné.

Další výzkum, s nímž Vala pracuje, je Harisonův a Gordonův¹³¹. Zjistili, že poezie je ve výuce literární výchovy zastoupena na většině škol minimálně, neboť se učitelé necítí při práci s ní komfortně. Negativní postoj k poezii a prezentace této literární formy jako nutného zla, které se musí v rámci osnov zvládnout, ke zlepšení tohoto stavu také nepřispívá. Výzkum, jenž proběhl mezi studenty gymnáziích, prokázal, že poezii preferuje pouze 15 % respondentů, zatímco próza je se 49 % literární formou nejvíce oblíbenou, pro drama se vyjádřilo 36 % respondentů. V rámci otevřených otázek bylo zjištěno, že učitel si mnohdy urputně stojí za svou interpretací básně, kterou pokládá za jedinou správnou. Studenti by především ocenili větší prostor pro přemýšlení a diskusi o daném díle.

V Didaktice literatury Hník zmiňuje jako podmínku úspěšného vzdělávacího procesu v oblasti poezie atraktivitu básní pro žáky. „V souladu s principy estetickovýchovného, expresivního zaměření předmětu jsem přesvědčen o tom, že základní i střední škola by mely žáky a studenty vést především ke vztahu k literárnímu umění a k četbě. Měli by tedy dětem přibližovat texty, a to samozřejmě nejdříve ty, které jsou jim osobně i kulturně blízké, později i některé další...“¹³² Ve všech zmíněných publikacích, které se problematikou poezie

¹²⁸ VALA, Jaroslav. *Poezie v literární výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2761-4.

¹²⁹ FLEMING, M. *Pupils' preception of the nature of poetry*. *Cambridge Journal of Education*, 1992, roč. 22, č. 1, s. 31 -41.

¹³⁰ VALA, Jaroslav., pozn. 127, s. 30.

¹³¹ HARISON, B., GORDON, H. *Metaphor is thought? Does Northtown need poetry!* *Educational review*, 1983, roč. 35, č. 3, s. 265-278.

¹³² HNÍK, Ondřej. *Didaktika literatury: výzvy v oboru*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2626-0, s. 67.

ve školách zabývají, nechybí zmínka o samotném psaní básní, tedy přímém tvůrčím procesu, a jeho důležitosti. Vytváření vlastních básní může totiž výrazně přispět k nalezení kladného vztahu k poezii a jejímu porozumění. První pokusy o psaní nemusejí nutně vyústit ve vlastní originální tvorbu, žáci se mohou snažit pouze napodobit poezii již existující.¹³³

Vzhledem k předchozím poznatkům je patrné, že poezie v literární výchově je oblastí problematickou. Je teda na místě zamýšlet se na otázku, jak poezii žákům přiblížit. Slam poezie by mohla být vhodným prostředkem. Vzhledem k tomu, že je tento nový žánr těžko uchopitelný a vybočuje ze všech měřítek, nelze jí poezii běžnou zcela nahradit. Bylo by ovšem možné slam poezii do výuky zařadit tak, aby se žáci dostali mimo texty jim kontextuálně vzdálené do kontaktu s něčím jim bližším. Slam je tvořen z velké části mladou generací, v aktuálním světě, v aktuálním jazyce. Tento žánr navíc nepostrádá názornost, neboť má v sobě prvky dramatu, které je u žáků oblíbené. Pro mladé recipienty náročné rozpoznávání nálad a pocitů básnických subjektů by se mohlo stát srozumitelnějším, když jim bude kromě textu poskytnut i zvuk a obraz. Samotná slova, doprovázená gestikou, mimikou a správnou intonací by žákům lépe přiblížila textovou část díla.

O využití slam poezie ve vyučování se zmiňuje například Smith a Kraynak.¹³⁴ Ti uvádí mnoho možností, jak tento fenomén do hodin zakomponovat. Jejich pojetí je ovšem výhradně přípravou na samotné psaní. Existuje také publikace vydaná The Bread Loaf School of English (intenzivní magisterský a pokračující program zejména pro učitele), ve které jsou předloženy návrhy práce s konkrétními díly anglicky performujících slamerů ve výuce.¹³⁵

¹³³ VALA, Jaroslav. *Didaktika literární výchovy. Vybrané kapitoly pro učitele základní školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-7409-086-8.

¹³⁴ SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe., s. 89., pozn. 56.

¹³⁵ BROWN, Andolyn, OTUTEYE, Mark. *Toolkit for Teaching Spoken Word & Slam Poetry*. The Bread Loaf School of English.

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části navrhujeme deset plánů aktivit, které lze využít v hodinách českého jazyka a literatury. Každý z nich pracuje s jiným slamovým textem a většina má přesah do dalšího předmětu. Kromě drobných jazykových či slohově-komunikačních cílů je pozornost zaměřena zejména na budování vlastního názoru a vstřícného přístupu k poezii, společně s podporou pokusů o vlastní žakovskou tvorbu.

Jednotlivé návrhy vyučovacích hodin mají vždy strukturu tří bodů (A, B, C). Toto rozdělení rámcově vychází z třífázového modelu učení E–U–R, který není ovšem vždy striktně dodržen. Zmíněného modelu konstruktivistického učení využívá například *Metodická příručka Český jazyk a literatura*¹³⁶, která byla inspirací pro námi vytvořené plány. V každém z nich je uveden výchovně vzdělávací cíl společně s problémem, který je řešen. Dále zde nalezneme informaci o tom, jakých výukových oblastí se návrhy dotýkají a zda obsahově pokrývají nějaké průřezové téma Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia. Součástí jsou hypertextové odkazy na videa publikovaná na internetovém serveru YouTube, konkrétně v rámci oficiálního kanálu slam poetry: [slampoetryCZ](https://www.youtube.com/user/slampoetryCZ).¹³⁷

¹³⁶ ŠTĚPÁNÍK, Stanislav, KRČMÁŘOVÁ, Markéta, POLČÁKOVÁ, Jana. *Metodická příručka Český jazyk a literatura. Možnosti integrace ve výuce českého jazyka*. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2020. ISBN 978-80-7578-048-5.

¹³⁷ slampoetryCZ. In: Youtube [online]. 3. 07. 2008 [cit. 8. 07. 2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/slampoetryCZ/videos>.

1. JIŘÍ JURÁŇ – KDYŽ DVA DĚLAJÍ TOTÉŽ

https://www.youtube.com/watch?v=fFGZjEIPDJK&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák zvládne rozpoznat a popsat druhy jazykových uměleckých prostředků, dokáže je vyhledat v ukázce a sám další příklady vymyslet. Dokáže vysvětlit, jakým způsobem dochází k přenesení významu. Sám dokáže v komunikaci s přenášením významu pracovat. Je schopen subjektivně zhodnotit umělecké dílo a odůvodnit své stanovisko.

Problém/učivo:

umělecké jazykové prostředky (přenesení významu), subjektivní hodnocení uměleckého díla, argumentace

Vzdělávací oblast:

jazyk a jazyková komunikace

A.

- Otázka na žáky: *Jaké znáte jazykové umělecké prostředky?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve žáky ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoliv, co je v básni zaujme. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno či více opakování v průběhu hodiny vyžadovat.

C.

- Otázka na žáky: *Jakých jazykových prostředků tento slamer ve svém textu využívá?* (Přenesení významu)
- Následně se s žáky vede rozhovor o přenášení významu, o jeho jednotlivých typech (metafora, metonymie, synekdocha...)
- Učitel vyzve žáky k vymyšlení vlastních příkladů, podobných těm ve slamu.

- Na závěr se případně celý slam pustí ještě jednou a žáci dostanou prostor na jeho subjektivní zhodnocení. Stanovisko, zda se jim slam líbil, či ne, musí podložit argumenty.

2. ŠVÉD – TRANSSLAM

https://www.youtube.com/watch?v=K7z7RetYEU&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák dokáže rozlišit expresivní jazykové prostředky, rozpoznat jejich druh a určit důvod jejich použití a jejich funkci v textu. Diskutuje o kulturně-sociálních problémech a vyjádří svůj vlastní postoj k daným tématům.

Problém/učivo:

expresivní výrazy a jejich využití

Průřezové téma:

multikulturní výchova (transsexualita, gender, heterosexuality)

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace, člověk a společnost

A.

- Otázka na žáky: *Jaké jsou aktuální problémy v naší společnosti? Projevují se nějak v umění a kultuře?* Následuje krátká diskuze o problémech (např. globální oteplování, xenofobie nebo rasismus) a jejich promítnutí do kulturní oblasti.
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoli, co je v básni zaujme. Vzhledem k tomu, že nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání učitel přizpůsobí žákům, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno či více opakování v průběhu hodiny vyžadovat.

C.

- Otázka na žáky: *Čím se slamer snaží ve svém textu zaujmout? Jaké prostředky používá?* (expresivní)
- Učitel s žáky diskutuje o expresivních výrazech, jejich použití a funkci, autorském záměru. Dále se ptá na různé druhy a na příklady v textu (je možné slam znovu přehrát).
- Učitel vyvolá diskusi o problematice, která je ve slamu tematizována. Otázky na žáky: *Co slamer takovým textem vyjadřuje? Jaké stanovisko zastává?*
- Žáci se pokusí o vyjádření vlastního názoru na dané téma formou argumentační eseje.

3. DR FILIPITCH – TŘICET ODSŤÍNŮ SENTIMENTU ANEB CUKRKANDL SLAMOVÝ ANEB PATETICKÝ NÁŘEZ + ŠVÉD – ROZLUČKA SE SVOBODOU

https://www.youtube.com/watch?v=08cLLJCLHQA&ab_channel=KnihyFry%C4%8D

(na záznamu začíná v čase 18:50)

https://www.youtube.com/watch?v=K1lk7XBPmS0&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák zvládne rozlišit a popsat jednotlivé literární druhy, vysvětlit rozdíl mezi lyrikou a epikou. Dokáže vystihnout prvky typické pro oba tyto druhy, vyhledat je v textu. Sám dokáže krátký lyrický i epický text vytvořit.

Problém/učivo:

literární druh, rozdíl mezi lyrikou a epikou

Vzdělávací oblast:

jazyk a jazyková komunikace

A.

- Otázka na žáky: *Jaký je rozdíl mezi lyrikou a epikou?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování obou slamů. Poprvé jim je přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat si prvky typické pro lyrický či epický text přítomné v obou slamech. Vzhledem k tomu, že nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání učitel přizpůsobí žákům, záleží, kolik toho stihnou zachytit a zda budou ještě jedno či více opakování v průběhu hodiny vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *Čím se od sebe tyto dva texty liší? Jaké prvky typické pro lyriku a pro epiku lze v textech nalézt?*
- Učitel vyzve žáky ke sdílení jejich poznámek týkajících se dvou představených slamů.
- Učitel dává podnět k vlastní tvorbě. Každý žák se pokusí o vytvoření krátkého epického i lyrického textu na libovolné téma.

4. TUKAN – SLUNÍČKA

https://www.youtube.com/watch?v=8ntDsYjt6U0&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen vysvětlit rozdíl mezi tématem a motivem, dokáže je rozlišit v daném literárním textu. Subjektivně hodnotí literární dílo a své stanovisko opírá o argumenty. Zvládá rozlišit, s jakým záměrem je dané dílo prezentováno, a pojmenovat prostředky použité k naplnění tohoto záměru. Dokáže diskutovat o kulturně-sociálních problémech a vyjádřit svůj vlastní postoj k daným tématům.

Problém/učivo:

téma a motiv, subjektivní hodnocení uměleckého díla, expresivita, intonace, argumentace

Průřezové téma:

multikulturní výchova (migrace)

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace, člověk a společnost

A.

- Otázka na žáky: *Co je to téma a motiv? Jaký je mezi nimi rozdíl?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoliv, co je v básni zaujme. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno či více opakování v průběhu hodiny vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *Jaké je hlavní téma tohoto slamu, s jakým záměrem text slamer prezentuje? Jaké prostředky ke svému záměru používá?* (expresivita, výrazná intonace)
- Učitel vyzve žáky ke sdílení svých pocitů z tohoto vystoupení. Zeptá se jich, zda je z vystoupení patrné, jaký názor na zmíněné problémy slamer zastává.
- Učitel dává podnět k diskusi o jednom ze zmíněných problémů (např. migrace). Toto je také možné zpracovat v argumentační eseji.

5. DR FILIPITCH – BEZ UMĚNÍ

https://www.youtube.com/watch?v=4AyEdtwzoa4&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen vysvětlit rozdíl mezi veršem a rýmem. Zvládá rozlišit volný a vázaný verš a definovat prostředky, se kterými se v jednotlivých veršovaných výstavbách pracuje. Žák rozpoznává různá rýmová schémata a dokáže je využít ve vlastní tvorbě. Diskutuje o kulturně-sociálních problémech a vyjádřit svůj vlastní postoj k daným tématům.

Problém/učivo:

verš, rým, rýmová schémata, rytmus, metrum, volný a vázaný verš, subjektivní hodnocení uměleckého díla

Průřezové téma:

osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace, umění a kultura, člověk a společnost

A.

- Otázka na žáky: *Co je to verš a rým?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat si, zda se ve slamu objevují rýmy, zjistit, zda jsou pravidelné. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno či více opakování v průběhu hodiny vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *Je tento slam psaný ve verši volném či vázaném (pravidelný)?* Žáci jsou vyzváni k vysvětlení rozdílů mezi veršem volným a veršem vázaným.
- Otázka na žáky: *Jaká existují rýmová schémata?* Žákům je dát prostor k opětovnému poslechnutí si slamu. Jejich úkolem je zapsat si příklady rýmů a pochytit alespoň kousek jakéhokoliv schématu.
- Učitel žáky rozdělí do skupin, každé skupině přidělí jedno schéma. Úkolem skupiny je napsat krátkou báseň s využitím daného schématu.
- Nyní učitel hovoří s žáky o tématu tohoto slamu. Otázka na žáky: *Je umění v lidském životě důležité?* Žáci spolu o této otázce diskutují, společně s tím subjektivně hodnotí slam.
- Učitel vyzve žáky k napsání vyprávění ze světa, v němž neexistuje umění. Jednak lze od žáků požadovat vymyšlení vlastního příběhu, další možností je vybrat text, ve kterém se často na umění odkazuje a nechat jej žáky přetvořit. Je také možné psát argumentační esej se záměrem obhájit důležitost umění.

6. JIŘÍ JURÁŇ – KURZ POZITIVNÍHO MYŠLENÍ

https://www.youtube.com/watch?v=h_tjZug-uLU&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen vysvětlit, jakým způsobem jsou v češtině tvořena nová slova. U příkladů dokáže rozpoznat slovotvorné způsoby a sám ke každému ze způsobů doložit příklady. Subjektivně hodnotí umělecké dílo a své stanovisko odůvodňuje pádnými argumenty. Je schopen sebereflexe v oblasti přístupu k životu a řešení problémů.

Problém/učivo:

slovotvorba, odvozování, zkracování, skládání, tvoření záporu, antonyma, subjektivní hodnocení uměleckého díla

Průřezové téma:

osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace, občanský a společenskovední základ

A.

- Otázka na žáky: *Jakými způsoby vznikají nová slova?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoli, co je ve vystoupení zaujme. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno opakování vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *S jakým způsobem tvoření slov pracuje slamer ve svém vystoupení? Proč je jeho slam humorný, v čem tkví jeho pointa?*
- Učitel s žáky rozmlouvá o problému, který u slov použitých ve slamu vzniká (dříve používaný kladný výraz, jenž tvořil opositum s tím záporným, zanikl). Vyzývá je

k vymyšlení záporných podstatných a přídavných slov, jejichž kladný ekvivalent se stále používá (přítel x nepřítel). Poté s nimi diskutuje o dalších možnostech tvoření záporu.

- Učitel žáky vyzve k vyjádření názoru na daný slam, k popsání tématu a k zamyšlení se nad ním.
- Otázka na žáky: *Jakými způsoby lze dosáhnout pozitivního myšlení?* Možná i následná diskuse o pesimismu a optimismu, žáci můžou reflektovat sami sebe a jejich životní postoj.

7. PAN FENEK – IT

https://www.youtube.com/watch?v=a0KxTKIVRe0&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen rozlišit vrstvy českého jazyka a jejich útvary. Dokáže v textu vyhledat příklady k jednotlivým útvarům a sám uvádět další. Zvládá subjektivně hodnotit umělecké dílo a své stanovisko podložit argumenty.

Problém/učivo:

český jazyk a jeho stratifikace, slang, profesní mluva, subjektivní hodnocení

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace

A.

- Otázka na žáky: *Jaké útvary existují v českém národním jazyce?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoli, co je ve vystoupení zaujme a všimnout si použitých jazykových útvarů. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrávání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno opakování vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *S jakými vrstvami pracuje slamer v ukázce? Jaké jsou další útvary nespisovné češtiny?* Žáci vyjmenují jednotlivé útvary, krátce je představí. Poté jsou žáci vyzváni k subjektivnímu zhodnocení slamu.
- Učitel žáky vyzve (po opětovném přehrání) k vypsání si co nejvíce slov z prostředí informačních technologií (slang/profesní mluva/termíny).
- Učitel žáky rozdělí do skupin, každé skupině je přidělena jedna zájmová či profesní skupina (žáci si případně mohou vybrat sami). Úkolem každé skupiny je vytvořit krátký text s využitím jazykových výrazů daného slangu. Možností je také jazykové vrstvy rozšířit o češtinu spisovnou (knižní a hovorovou) a další útvary češtiny nespisovné (dialekty). Po celou dobu si žáci mohou slovní zásobu daného útvaru dohledávat na internetu. Své texty si poté týmy před sebou navzájem představí.
- Každý žák seznámí své spolužáky se svým zájmem, společně s ním představí několik výrazů, které jsou v rámci tohoto slangu používány, a svým spolužákům je vysvětlí. (Pokud žák neví nebo se zájmy opakují, může představit povolání jednoho ze svých rodičů společně s jazykovými prvky typickými pro tuto profesní mluvu.)

8. JIŘÍ JURÁŇ – KONEC BÁSNÍKŮ V ČECHÁCH

https://www.youtube.com/watch?v=77G5nVYK62s&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen vystihnout rozdíly mezi prózou a poezií, popsat prostředky v nich použité a vyhledat je v textu. Dokáže charakterizovat poetismy, rozpoznat je v ukázce, ev. uvést vlastní příklady, a nahradit je běžně užívaným slovem. Žák diskutuje o daném tématu, je schopen vyjádřit svůj subjektivní názor a navrhnout řešení problému.

Problém/učivo:

poezie a próza, poetismy, argumentace

Průřezové téma:

osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace

A.

- Otázka na žáky: *Jaký je rozdíl mezi poezií a prózou?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoli, co je ve vystoupení zaujme. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno opakování vyžadovat.

C.

- Otázka na žáky: *Jaké rysy charakteristické pro poezii se v ukázce objevují?* Žáci vyjmenují prvky, které jsou typické pro poezii.
- Otázka na žáky: *Co jsou to poetismy?* Učitel s žáky vede rozhovor o poetismech a poté je vyzve (po opětovném přehrání) k vypsání poetismů ze slamu. Žáci poté dostanou prostor k vymyšlení vlastních příkladů. Učitel může také několik poetismů vypsát na tabuli a vyzvat žáky, aby je nahradili běžnými slovy.
- Otázka na žáky: *Co je tématem tohoto slamu?* Učitel následně vyvolá rozhovor s žáky o poezii v dnešní době. Žáci prezentují svůj přístup k poezii, vysvětlují, proč je jim blízká nebo proč je pro ně naopak něčím, co je neláká. Učitel je vyzve k navržení řešení, která by poezii mladým lidem přiblížila.

9. ONDRA HRABAL – ÓDA NA SELEKTIVNÍ PAMĚŤ

https://www.youtube.com/watch?v=JGcuAS2O31c&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen vysvětlit, jakým způsobem se historické události promítají do literárních děl. Zvládá rozpoznat téma básně a autorský záměr, se kterým je text utvořen a prezentován. Svě znalosti z oblasti historie je schopen využít v diskusi o historicko-společenském problému.

Problém/učivo:

poezie, téma, argumentace

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace, člověk a společnost

A.

- Otázka na žáky: *Jak se do literatury promítá historie?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoli, co je ve vystoupení zaujme. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přehrání jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno opakování vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *Proč zvolil slamer právě takový název pro svůj text?* Učitel se žáků zeptá na to, jaký název by pro slam zvolili oni.
- Učitel s žáky vede rozhovor o tématu a záměru tohoto slamu. Otázka na žáky: *Vyplývá ze slamu autorův postoj ke komunistickému režimu, který v něm tematizuje?*
- Učitel s žáky rozmlouvá o komunistickém režimu v Česku, o jeho začátku až po jeho konec. Vyzve žáky k vyjmenování klíčových událostí a osobností. Následuje diskuse o základních principech této politické ideologie.

10. DR FILIPITCH – SLAM PRO TEBE/ JSEŠ TAM TY + KARIN – CHTĚLA BYCH SE ZEPTAT

https://www.youtube.com/watch?v=-NSzxjhz4YM&ab_channel=slampoetryCZ

https://www.youtube.com/watch?v=b8SgBDvtH-k&ab_channel=slampoetryCZ

Výchovně vzdělávací cíl:

Žák je schopen vystihnout, co jsou figury a tropy a vyhledat je v literárním díle. Zvládá rozpoznat jejich jednotlivé druhy, definovat jejich funkci v textu a uvést vlastní příklady. Je schopen subjektivně zhodnotit umělecké dílo a odůvodnit své stanovisko.

Problém/učivo:

poezie, figury, tropy

Vzdělávací oblasti:

jazyk a jazyková komunikace

A.

- Otázka na žáky: *Co jsou tropy a figury?*
- Učitel představí slam poezii (pokud žáci neznají).

B.

- Učitel žáky vyzve ke sledování slamu. Poprvé jim ho přehraje pro pochopení kontextu a tématu, podruhé budou mít za úkol si poznamenat cokoliv, co je ve vystoupení zaujme, a vypsát si figury či tropy, kterých si všimnou. Vzhledem k tomu, že žáci nebudou mít k dispozici podobu psanou, počet přečtení jim učitel přizpůsobí, záleží, kolik toho stihnou pochytit a zda budou ještě jedno opakování vyžadovat.

C.

- Otázky na žáky: *Jaké tropy či figury se ve slamech objevují?* Učitel nasměruje pozornost žáků na části, které se ve slamech opakují (U prvního slamu jde o anaforu, u druhého o epiforu.). Žáci ze slamů vypíší tyto stále se opakující fráze.
- Otázky na žáky: *Jaké další figury, které jsou založeny na opakování, znáte? Jaká je funkce těchto figur?* Učitel s žáky vede rozhovor o funkci zmíněných druhů figur.
- Žáci jsou vyzváni k vyjmenování dalších tropů a figur, ke každému uvedou vlastní příklady.
- Oslovení žáci vyjádří svůj názor na zhlédnuté slamy, přitom argumentují, proč je daný slam oslovil, či nikoliv.

ZÁVĚR

Jedním z hlavních cílů této práce bylo představit slam poetry, její historii a poetiku, hlavní představitele české slamové scény s jejich texty a vysvětlit průběh a pravidla slamových soutěží. Dále jsme se zaměřili na problematiku postavení poezie v literárním vyučování. Druhým cílem práce bylo využít nový žánr slam poetry v návrzích plán vyučovacích hodin českého jazyka a literatury pro gymnázium.

Slam poezie prokazatelně navazuje na dlouhou tradici mluveného slova. Některé prvky má s historickými podobami mluvené poezie společné, mnoho se jich ovšem liší. Ve starověkém Řecku a Římě, kde takzvaní rapsódi recitovali verše známých básníků, chybí například důležitý prvek autorství, zatímco ten soutěžní je stěžejní. U dvorské lyriky, další z podob mluvené poezie, autorský prvek nechybí. Tematicky byla tato poezie ovšem velmi úzká, neboť šlo výhradně o poezii milostnou. Předčítání, které bylo rozšířeno zejména před vynálezem knihtisku, také autorský prvek postrádá. Nicméně se v něm objevuje silná interakce s publikem. Blíže k slam poezii má autorské čtení, při kterém jsou díla stejně jako slamy prezentována jejich samotnými autory. Dalším důležitým mezníkem ve vývoji mluvené poezie byla kulturní hnutí dvacátých let. Členové těchto hnutí často využívali právě mluveného slova, často ve veršované podobě, k vyjádření vlastních názorů a postojů, zejména nespokojenosti. Poezie v té době přežívala výhradně na akademické půdě.

Slam poezie vznikala právě v té době, kdy byla tradice poezie nejvíce ohrožena. Marc Smith, který je považován za zakladatele tohoto žánru, během osmdesátých let dvacátého století experimentoval s poezií v rámci večerních programů v jazzových klubech. Tyto experimenty vedly ke vzniku slamového seskupení The Chicago Poetry Ensemble. Později byl přidán i soutěžní prvek, která přidal slam poetry na atraktivitě. Tento žánr se postupně rozšířil do celého světa. Ve Spojených státech amerických se začala pravidelně konat mistrovství, vznikl dokument a film o slam poezii a podobné akce se začaly konat i v dalších zemích.

Pojem slam poezie je velmi široký a těžko definovatelný. V českých zdrojích se jeho definice mírně liší, každý přikládá důležitost jinému aspektu tohoto žánru. Dostupné cizojazyčné prameny definují žánr slam poetry jako soubor pěti prvků: poezie, performance, soutěživost, interakce a komunity. Poetiku slam poezie lze přiblížit na základě následujících atributů: pohybová dynamičnost, interakce s publikem, soutěživost, výrazné zvukové prostředky, expresivita a angažovanost.

Pravidla a průběh slamových soutěží se v rámci různých akcí v různých zemích liší. Některé prvky jsou ovšem patrné při téměř každé slamové akci. Jsou jimi: autorské texty,

omezený čas performance (tři minuty), zakázané rekvizity a kostýmy, hodnocení diváky v rozpětí 1-10 bodů. Porotu tvoří lidé z publika, vystoupení můžou být předem připravená či improvizovaná.

Česká scéna slam poetry má své kořeny v té německé. Na jejím vzniku se totiž podílel vyhlášený český slamer žijící a performující v Německu Jaromír Konečný. Dalšími důležitými osobnostmi, které stály za zrodem tohoto žánru v České republice, byli například český básník a nakladatel Martin Reiner nebo organizátorka kulturního dění Lenka Zogatová. V časopise Host a jiných periodikách vyšlo od roku 2002, kdy byl vydán první článek o slam poezii, několik článků pojednávajících o tomto novém žánru, soutěžích v něm pořádaných a o osobnostech české slamové scény. Těmi nejvýraznějšími jsou Bohdan Bláhovec, Anatol Svahilec, Dr. Filipitch, Tukan či Ondřej Hrabal.

Poezie je v literární výchově problematickou oblastí, potvrdilo to mnoho výzkumů. Tento žánr se těší nízké oblibě jak u žáků, tak u řady pedagogů. Příčiny tkví zejména ve velké jazykové a obsahové vzdálenosti poezie od generace dnešních dospívajících, kteří ji často chápou jako něco cizího, vznešeného, jako něco, co patří do čítanek, neprotíná se však s jejich životem. Slam poetry by mohla být vhodným nástrojem, jakýmsi spojovníkem mladé generace s poezií, neboť je aktuální, žákům jazykově i obsahově blízká. Nese v sobě rovněž prvky dramatu a je dostatečně imaginativní, neboť poskytuje také zvukový a vizuální obraz.

Teoretické poznatky byly využity při zpracovávání návrhů vyučovacích hodin českého jazyka v praktické části práce. V těch je ke slamu přistupováno jako k materiálu s didaktickým potenciálem. Jsou na nich demonstrovány možnosti, jakými lze se slam poezií v hodinách českého jazyka pracovat.

ZDROJE

LITERATURA:

- BALAŠTÍK, Miroslav. *Slam poetry: Poezie, to přece (ne)jsou dostihy*. In: Host. 2002, roč. 18, č. 7, s. 29. ISSN 1211-9938.
- BROWN, Andolyn, OTUTEYE, Mark. *Toolkit for Teaching Spoken Word & Slam Poetry*. The Bread Loaf School of English.
- ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, M. a MINÁŘOVÁ, E., *Současná stylistika*. Praha: NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.
- DARROW, Elliot. *Americký a britský poetry slam (I)*. In: Protimluv. 2019, roč. 18, č. 1, s. 36. ISSN 1802-0321.
- EPSTEIN, Joseph. *Who Killed Poetry?* Commentary Magazine. 1988. 86(2), 13–20.
- Erik D., Debora M., and Steve M., eds., *The Official 2007 Poetry Slam Rulebook*. Lake Whitmore, MI: Wordsmith Press, 2007.
- FLEMING, M. *Pupils' preception of the nature of poetry*. *Cambridge Journal of Education*, 1992, roč. 22, č. 1, s. 31-41.
- GREGORY, Helen. *Texts in Performance: Identity, Interaction and Influence in U.K. and U.S. Poetry Slam Discourse*, the University of Exeter, 2009.
- HARISON, B., GORDON, H. *Metaphor is thought? Does Northtown need poetry!* Educational review, 1983, roč. 35, č 3, s. 265-278.
- HEJSKOVÁ, Světlana. *První český slam: mimořádný úspěch!* In: Host. 2003, roč. 19, č. 9, s. 27-30. ISSN 1211-9938.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, Jiří HOMOLÁČ, Eliška CHVALOVSKÁ, Lucie JÍLKOVÁ, Petr KADERKA, Petr MAREŠ a Kamila MRÁZKOVÁ. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia, 2016. Lingvistika. ISBN 978-80-200-2566-1.
- HNÍK, Ondřej. *Didaktika literatury: výzvy v oboru*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2626-0, s. 67.
- HÝSEK, Robert. *Deset deka slamu: průřez olomouckou slam poetry*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 81, Sborník. ISBN 978-80-244-4772-8.
- CHALUPECKÝ, Jindřich. *Na hranicích umění: Několik příběhů*. Praha: Prostor, 1990. ISBN 80-85190-06-0.
- JANUŠOVÁ, Taťána. *Slam poetry: Básníci do ringu!* In: *Literární noviny*. 2010, roč. 21, č. 48, s. 10-11. ISSN 1210-0021.
- JOHNSON, Javon. *Killing poetry: blackness and the making of slam and spoken word communities*. New Brunswick: Rutgers University Press, 2017. ISBN 978-0-8135-8002-9.
- KŮS, Tomáš. *Slam, slam, slam...* In: *Plž*. 2015, roč. 14, č. 4, s. 2-3. ISSN 1213-9890.
- MIKO, František. *Estetika výrazu: teória výrazu a štýl*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1969. s. 63.

- MUKAŘOVSKÝ, Jan. *Intonace jako činitel básnického rytmu*. In: Studie z poetiky. Praha: Odeon, 1982. s. 191–204.
- PIORECKÝ, KAREL. *Angažovaná poezie: souřadnice pojmu*. Psí víno. 2012. 16(59-60), 23. Slam poetry: Druhý ročník klání v básnickém free stylu vypukne 21. května 2004 v Českých Budějovicích. In: Tvar. 2004, roč. 15, č. 11, s. 13. ISSN 0862-657.
- SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe. *Stage A Poetry Slam: Creating Performance Poetry Events Insider Tips, Backstage Advice, and Lots Of Examples*. Naperville, Ill: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218982.
- SMITH, Marc Kelly, KRAYNAK, Joe. pozn. *Take the Mic: The Art Of Performance Poetry, Slam, and the Spoken Word*. Naperville, Ill.: Sourcebooks MediaFusion, 2009. ISBN 1402218990.
- SOMERS-WILLET, Susan. *The Cultural Politics of Slam poetry: Race, Identity, and the Performance of Populal Verse in America*, Michigan: The University of Michigan Press. 2009. ISBN: 978-0-472-05059-8.
- VALA, Jaroslav. *Didaktika literární výchovy. Vybrané kapitoly pro učitele základní školy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-7409-086-8.
- VALA, Jaroslav. *Poezie v literární výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2761-4.

AUTORSKÉ SBÍRKY:

- DR. FILIPITCH. *Test tvojí trpělivosti*. [Olomouc]: Nugis Finem Publishing, 2018, 106 s. ISBN 978-80-906685-5-3.
- HRABAL, Ondřej L. *Nezkoušej se usmát*. Kruceburk: Jan Těsnohlídek-JT's nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-907504-1-8.
- SVAHILEC, Anatol., *Emu mele maso*. Česko: s.n., 2016, 140 s.
- SVAHILEC, Anatol., *Přece se to nevyhodí*. Olomouc: Nugis Finem Publishing, 2018, ISBN 978-80-906685-6-0.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

- EL CHAAR, Adam. *Flow Dr. Filipitche: původní reportáž z finále Slam poetry*. In: Host. 2018, roč. 34, č. 1, s. 73. ISSN 1211-9938. Rovněž dostupné z: <https://casopishost.cz/files/magazines/323/lrxknqxu-host-18-01-el.pdf>.
- FISCHER, Jan Otokar. *Francouzská literatura: stručný nástin vývoje*. Praha: Orbis, 1960. s. 13–27 Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:313499c0-1fe9-11e5-bcc5-5ef3fc9bb22f>
- FITLBACH, Filip, SVAHILEC, Anatol, BLÁHOVEC, Bohdan. *Bláhovec a Svahilec. Česká slam poetry scéna přestala improvizovat, je ale čím dál oblíbenější*. In: Radio Wave [online rozhovor]. 15. 2. 2019. [Cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/blahovec-a-svahilec-ceska-slam-poetry-scena-prestala-improvizovat-je-ale-cim-dal-7768555#volum>
- HRABAL, Ondřej, NĚMEC Jan. *Když to vyjde, je to šílenství: rozhovor s mistrem České republiky ve slamu Ondřejem Hrabalem*. In: Host. 2019, roč. 35, č. 3, s. 78-81. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <https://casopishost.cz/files/magazines/10345/eu9q0nns-HOST-19-03-el-NM.pdf>

- CHARVÁT, Jiří, TRŽIL, Dan. *Jiří "Rimmer" Charvát o improvizaci, kreativě, vědomí a psychedelické zkušenosti*. In: Proti proudu [online podcast]. 2018. [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: <https://protiproudu.net/jiri-charvat/>
- CHARVÁT, Jiří. *Už nechci*. In: i write [online]. 2017. Dostupné z: <https://jiricharvat.cz/uz-nehci-slam/>.
- KRÍSTEK, Michal. *EXPRESIVUM*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. 2017. [cit. 20. 6. 2021]. Dostupný z: <https://www.czechency.org/slovník/EXPRESIVUM>
- KŮS, Tomáš. *Slam poetry v Česku: Ten Years After*. In: Host. 2012, roč. 28, č. 9, s. 41-45. ISSN 1211-9938. Rovněž dostupné z: <https://casopishost.cz/archiv-bibliografie/271-cislo-09-12>.
- MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno: Host, s. 320. ISBN 978-80-7294-231-2. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:33d5e650-cea5-11e5-b8d0-001018b5eb5c>
- OŠKŮRANÝ, Pavel. *Bohdan Bláhovec*. In: Slamoviny. [online]. 28. 08. 2015. [Cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <http://slamoviny.wz.cz/2015/08/28/bohdan-blahovec/>
- PLATÓN. *Dialogy o kráse*. Praha: Odeon, 1979. s. 9–39.
- *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007 [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>.
- REINER, Martin. *Slam poetry*. In: Martin Reiner [online]. Nedatováno [Cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: <http://www.martinreiner.cz/11-slam-poetry>.
- SCHNEIDEROVÁ, Barbora. *Anatol Svahilec: Soudný člověk má chuť si ze současné situace rozbít hlavu o zeď*. Klacek [online]. 2019, [cit. 3. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.klackoviste.cz/clanky/rozhovor-anatol-svahilec>
- Slam Poetry CZ Official [online]. [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: <http://slampoetry.cz/>
- slampoetryCZ. In: Youtube [online]. [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/slampoetryCZ>. Kanál uživatele slampoetryCZ.
- *slamTALK #4 ...s Anatolem Svahilcem*. In: Youtube [online]. 8. 04. 2021 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=S6hKbJVebqs&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- *slamTALK #8 ...s Tukanem*. In: Youtube [online]. 10. 05. 2021 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=RKhyX9jY1yY&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- ŠRÁMEK, Jiří. *Přehled dějin francouzské literatury*. Brno: Vydavatelství MU, 1997. s. 1–12. ISBN 80-210-1584-5. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:f1d2b0f0-a1e0-11e3-a880-5ef3fc9ae867>
- WEST, Martin L. *Rhapsodes at Festivals*. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*. 2010. [online]. s. 1–13 [cit. 15.02.2021]. ISSN 0084-5388. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/20756824>
- ZEMANOVÁ, Kateřina. *Slam poetry se dere už i do knížek - a má tam své místo?* In: ČT ART [online]. 15. 9. 2020, [cit. 20. 6. 2021] Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/inside/slam-poetry-se-dere-uz-i-do-knizek-a-ma-tam-sve-misto-13M6k>.

ZÁZNAMY SLAMŮ:

- ANATOL SVAHILEC - *Letná, je to na nás!* / 23.6.2019 / slam poetry. In: Youtube [online]. 24.06.2019 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=euEA7srnWg&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- ANATOL SVAHILEC: *Mamut*. In: Youtube [online]. 18. 01. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=4-FrY1wLCDg&ab_channel= Kanál uživatele Anatol Svahilec.
- ANATOL SVAHILEC - *Plodná jízda / Slam v lese nr.1.16 / Praha / Café V lese / 20.1.2016*. In: Youtube [online]. 3.02.2016 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=H1zXGkpuLXI&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- ANATOL SVAHILEC - *Vincent van Pedagog / CZ - HU slam / Praha / Tiskárna vzduchu / 25.7.2018*. In: Youtube [online]. 9. 11. 2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5uzys3iqR6c&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- ELLEN MAKUMBIROFA - *Mulati / MISTROVSTVÍ ČR 2017 VE SLAM POETRY / Praha / MeetFactory / 2.12.2017*. In: Youtube [online]. 23.03.2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=VTRXoNUWLlw&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- DR. FILIPITCH - *8. března 2017* (oficiální videoklip). In: Youtube [online]. 10. 07. 2018 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=k4DHgoI4v7g&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- DR. FILIPITCH - *Bez umění / slampoetry*. In: Youtube [online]. 2. 04. 2020 [cit. 20. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=4AyEdtwzoa4&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- DR. FILIPITCH - *Jseš tam ty / MISTROVSTVÍ ČR 2017 VE SLAM POETRY / Praha / MeetFactory / 2.12.2017* In: Youtube [online]. 23.03.2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-NSzxjhz4YM&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- DR. FILIPITCH - *Chlípnost, O lásce / slam poetry*. In: Youtube [online]. 9.02.2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=TIHOGiCpdg&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- DR. FILIPITCH - *(Ne)viditelná muka trhu / slam poetry* In: Youtube [online]. 9. 03.2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=cg4wi-cp0lc&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- Dr. Filipitch / *Slam poetry - 12. 4. 2019 - Knihkupectví a antikvariát Fryč* In: Youtube [online]. 23. 04. 2019 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=08cLLJCLHQA&ab_channel=KnihyFry%C4%8D. Kanál uživatele Knihy Fryč.
- *Já na Letnou nepojedu*. In: Youtube [online]. 19.06.2019 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0hBVHufri3M&ab_channel=ZuzanaMal%C3%A1ZuzanaMal%C3%A1 Kanál uživatele Zuzana Malá.

- *JIŘÍ JURÁŇ - Když dva dělají totéž / BEST OF CZ A SK SLAM / Praha / Rock Café / 25.4.2018* In: Youtube [online]. 24. 05. 2018 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=fFGZjEIPDjk&ab_channel=slampoetryCZ. uživatele slampoetry CZ.
- *JIŘÍ JURÁŇ - Kurz pozitivního myšlení / SLAM POETRY EXHIBICE / Brno / Café Atlas / 7.10.2015.* In: Youtube [online]. 9. 10. 2015 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=h_tjZug-uLU&ab_channel=slampoetryCZ. uživatele slampoetry CZ.
- *JIRKA JURÁŇ - Konec básníků v Čechách / slam poetry.* In: Youtube [online]. 22. 07. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=77G5nVYK62s&ab_channel=slampoetryCZ. uživatele slampoetry CZ.
- *KARIN - Chtěla bych / slam poetry.* In: Youtube [online]. 10. 08. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=b8SgBDvtH-k&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *KLÁRA - Láska je... / slam poetry.* In: Youtube [online]. 10. 08. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=3kvnI_aAvVw&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *ONDRA HRABAL - Battle Zeman vs. Masaryk / slam poetry.* In: Youtube [online]. 7. 01. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=3g99VobBmHE&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry
- *ONDRA HRABAL - Brouk Baggins z Kraje Máje / SLAM EXHIBICE vol.31 / Praha / Rock Café / 20.9.2018.* In: Youtube [online]. 26. 11. 2018 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=mW2iRXlufuY&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry
- *ONDRA HRABAL - Óda na selektivní paměť / slam poetry.* In: Youtube [online]. 21. 01. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=JGcuAS2O31c&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry
- *ONDRA HRABAL a DR. FILIPITCH - Je listopad / slam poetry.* In: Youtube [online]. 17.11.2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VWgz5x458BA>. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *PAN FENEK - IT / slam poetry* In: Youtube [online]. 23. 11. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=a0KxTKIVRe0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- *PAN FENEK - Maturitní slet / slam poetry /* In: Youtube [online]. 24. 2. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XEdtg8bIQyU&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- *PAN FENEK - Ovoce ve frontě na džusovač / slam poetry.* In: Youtube [online]. 3. 7. 2020. [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5QWborx5xNA&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ
- *RIMMER - Hipstár.* In: Youtube [online]. 28. 12. 2015 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=IrVVHBbxnzY&ab_channel=Ji%C5%99%C3%ADCharv%C3%A1t. Kanál uživatele slampoetry CZ

- *RIMMER - Cinderella / Finále Mistrovství ČR 2016 / Praha / Meet Factory / 3.12.2016* In: Youtube [online]. 3. 2. 2017 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=vuetSwPFioE&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry
- *RIMMER - Už nechci / BEST OF CZ SLAM / Praha / Rock Café / 19.4.2017.* In: Youtube [online]. 6. 11. 2017 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Jal7prv9vK0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry
- *ŠVĚD - Rozlučka se svobodou / DUO SLAM / Plzeň / Papírna / 21.2.2018.* In: Youtube [online]. 3. 05. 2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=K1k7XBPmS0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *ŠVĚD - Sex je jako poezie / slam poetry.* In: Youtube [online]. 23. 01. 2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=okRt31PK5kY&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *ŠVĚD - Transslam / Slam kabinet Dr. Filipitche / Praha / Café V lese / 16.5.2018.* In: Youtube [online]. 27.07.2018 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=K7z7RetYEU&ab_channel=slampoetryCZslampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *TUKAN - EET volá domů (Letná - je to na nás, 23.6.2019) / slam poetry.* In: Youtube [online]. 24.06.2019 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=vhJlBjwQJro&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *TUKAN - Nezávislá média / slam poetry.* In: Youtube [online]. 30. 04. 2020 [cit. 22. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5E1gR_wsBoQ&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *TUKAN - Nezávislá média / slam poetry.* In: Youtube [online]. 30. 04. 2020 [cit. 22. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=5E1gR_wsBoQ&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *TUKAN - Slunička /slam poetry.* In: Youtube [online]. 15. 02. 2019 [cit. 23. 06. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=8ntDsYjt6U0&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry
- *VEČERKA - Antiasiatka / slam poetry.* In: Youtube [online]. 15.06.2020 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=BskHWIyoz3s&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.
- *VEČERKA - Fiktivní milostný dopis čínského disidenta / slam poetry.* In: Youtube [online]. 14.05.2021 [cit. 6. 6. 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=AwtcCztV4IQ&ab_channel=slampoetryCZ. Kanál uživatele slampoetry CZ.

FILMY, DOKUMENTY:

- *Myslím, tedy slam* [dokument] Zuzana Piussi.ČR, 2008.

ZDROJE OBRÁZKŮ:

- DVOŘÁČEK, J., *Anatol Svahilec* [foto]. In: *Víkend* [online]. [Cit. 28. 06. 2021]. Dostupné z: <https://vikend.ihned.cz/c1-66640540-je-asi-jediny-cechem-ktoreho-zivi-poezie-nejznamejsi-cesky-slamer-ji-ale-nyky-necetl>.
- Charvát, Jiří. *Jiří Charvát alias Rimmer*. [foto]. Vše jsou příběhy. In: *i write* [online]. [Cit. 28. 06. 2021]. Dostupné z: <https://iwrite.cz/jiri-charvat-rimmer-s-mikrofonem/>.
- CHUCHMA, Josef., *Ondřej Hrabal v redakci webu ČT art* [foto]. In: STEHLÍKOVÁ, Olga. JEDNA BÁSEŇ. AUTOŘI ČTOU: ONDŘEJ HRABAL. In: *ČT Art* [online]. [Cit. 28. 06. 2021]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/jedna-basen-autori-ctou-ondrej-hrabal-Awto7>.
- LINKOVÁ, Barbora., *Bohdan Bláhovec slamující* [foto]. In: CHUCHMA, J. MOJE LETOŠNÍ PRÁZDNINY: FILMAŘ A SLAMER BOHDAN. In: *ČT Art* [online]. [Cit. 28. 06. 2021]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/inside/moje-letosni-prazdniny-filmar-a-slamer-bohdan-blahovec-NdMfV>.
- Radio Wave. *Slamer Dr. Filipitch* [foto]. Veškerá bída společnosti pramení z rozporu mezi tím, co lidi dělají a co chtějí dělat, říká slamer Filip Koryta alias Dr. Filipitch. In: *Český rozhlas Vltava* [online]. [Cit. 28. 06. 2021]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/veskera-bida-spolecnosti-prameni-z-rozporu-mezi-tim-co-lidi-delaji-a-co-chteji-8385362>.
- TITLBACH, Filip., *Básník Robert Netuka v podcastu Studio N*. [foto]. Studio N: Koblíhy do huby, kritický myšlení spěje do záhuby, básnil Tukan na Letné. Změní slam poetry politiku?. In: *Deník N* [online]. [Cit. 28. 06. 2021]. Dostupné z: <https://denikn.cz/247026/studio-n-koblihy-do-huby-kriticky-mysleni-speje-do-zahuby-basnil-tukan-na-letne-zmeni-slam-poetry-politiku/>